

CROATIAN FRANCISCAN
HERALD

Vol 37 / Issue 1 / March 2022

HRVATSKI FRANJEVAČKI
VJESNIK

TEMA BROJA | THIS ISSUE THEME

Uskrsna vjera

Faith in Resurrection

RAZGOVOR | INTERVIEW

fra Miljenko Mića Stojić,
vicepostulator postupka fra Leo Petrović
i 65-orica subraće

DUHOVNOST | SPIRITUALITY

Slavlja Velikog Tjedna
Celebrating Holy Week

3. Str.
UVODNIK

4. str
FRANJEVAČKA ZAJEDNICA VIESTI

5-15. Str.
KORIZMA/[LENT](#)
Stjepan Lice - Duhovnost/Spirituality
fra Robert Kavelj - Post/Fasting
fra Ivica Majstorović - Put križa/Stations of the cross

16. Str.
VELIKI TJEDAN/[HOLY WEEK](#)
fra Dragan Bolčić - Duhovnost/Spirituality

20. Str.
USKRS/[RESURECTION](#)
s. Matija Pačar: Uskrsna vjera

24. Str.
RAZGOVOR/[INTERVIEW](#)
Fra Mića Stojić: O pobijenih hercegovačkim
franjevcima

33. Str.
IZ POVIJESTI NAŠE SLAVNE/[HISTORY](#)
fra Antonio Petric: Zlatna bula Andrije II

36. Str.
[HRVATSKI SVECI / CROATIAN SAINTS](#)
fra Lovro Šimić: Drinske mučenice/Martyrs of Drina

40. Str.
IN MEMORIAM: Ante Ljubas

NAŠE ŽUPE / [OUR PARISHES](#)
42. str. - Sv. Jeronim/St. Jerome Chicago
44. str. - Srce Isusovo/Sacred Heart Chicago
46. str. - Srce Isusovo/Sacred Heart Milwaukee
48. str. - Bl. Stepinac Chicago
50. str. - Sv. Ćiril i Metod/New York City
51. str. - Sv. Leopold London
52. str. - Sv. Nikola Tavelić Montreal
53. str. - Sveta Obitelj/Holy Family Kitchener
56. str. - Kraljica Mira/Queen of Peace Norval

58. Str.
JEZIK NAŠ SVAGDAŠNJI
fra Slavko Andelić

46. Str.
UREDNIKOVA KOLUMNA/[BY THE EDITOR](#)
fra Antonio Musa: Poučak dr. Ružice Čavar

Mi, franjevci kustodije sv. Obitelji,
pozvani smo od Gospodina
na življenje svoga kršćanskog poziva
u franjevačkom bratstvu,
jednostavnosti i duhu molitve.
Svoju franjevačku karizmu
živimo s hrvatskim iseljenicima,
njihovim potomcima i svima drugima,
s kojima smo povezani po velikodušnosti Božjoj.

To činimo, na poseban način,
župnim pastoralom, tiskanom riječi,
odgojnim programima, evangelizacijom
i drugim oblicima služenja
koji su u skladu s našim pozivom.
Hodočastimo s drugima
prema vječnoj domovini,
u kojoj će u potpunosti biti
uspostavljeno Božje kraljevstvo.

Posjetite nas na:
www.crofranciscans.com
www.dijaspora.hr

IMPRESSUM

Franjevački Vjesnik / Franciscan Herald

Službeni list Hrvatskih franjevaca u Americi i Kanadi / Official newsletter of Croatian Franciscans in North America

Uredničko vijeće /Editorial board:
fra Jozo Grbeš (kustos) fra Marko Puljic (Norval), fra
Lawrence Frankovich (West Allis), fra Stipe Renić (Montreal), fra Antonio Musa (Chicago)

Redaktura: fra Slavko Andelić
Prijevodi na engleski: Duško Čondić
Uređuje: fra Antonio Musa
Odgovara: fra Jozo Grbeš

Adresa uredništva /Address
4848 S Ellis Ave
Chicago, IL, 60615
United States of America

Naslovnica: Cross by David Dvoracek (Unsplash)
Godina 37 / broj 1 / Ožujak 2022

RIJEČ KUSTOSA / A MESSAGE FROM OUR CUSTOS

Piše: fra Jozo Grbeš, ofm

Dear Readers!

Dragi čitatelji!

Život je događaj mijene, hod prema boljem, sa vršenjem. Dar vremena je čovjeku najveći dar. Što učiniti s njime? Kroz vrijeme čovjek sazrijeva i vrijeme ga poziva da ne bude u mrtvili duha. Možda smo poput Isusovog prijatelja Lazara dugo u grobu zarobljeni prazninom i ograničenjem ovoga svijeta, virusima politike prolaznoga. Možda smo u stanju uma koje misli da nema nade! Bez obzira koliko smo pali ili gdje smo sada, bez obzira jesmo li na rubu tame ili na kraju snaga, glas Jednoga može nas vratiti u život, može nas izvući iz groba! Stoga kršćanska dimenzija pogleda na život jest hod od straha prema svjetlu. Ne treba se bojati da "će naš život doći kraju, već se brunuti da nikada neće imati početak." (J.H.Nowen.)

Ovaj franjevački Vjesnik već kroz mnoge godine upravo to želi činiti: hoditi s ljudima od straha prema ljubavi, od tame prema svjetlu. Snagom riječi želimo s vama dijeliti nadu koja ne umire, vjeru koja podiže i uskrsnuće koje obnavlja život sav.

Neka vam sve riječi ovog izdanja Vjesnika pomognu u vašem hodu prema boljem, prema svjetlu, prema Kristu!

U samo 5 koraka dojavite nam tko je preminuo u hrvatskoj dijaspori

Besplatno je i brzo!

Dovidenja, a ne zbogom

77. OBLJETNICA STRADANJA NAŠE BRAĆE

77th anniversary of Široki Brijeg massacre

Svake veljače Hercegovačka Franjevačka provincija sjeća se svoje nevino pobijene braće. I ove godine misno slavlje na središnjem žrtvoslovnom mjestu naše Provincije, na Širokome Brijegu, predslavio je o. provincial fra Miljenko Šteko, u susavlju s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojićem, gvardijanom fra Ivanom Marićem i brojnom drugom braćom.

I naša franjevačka zajednica u Chicagu obilježila je ovu tužnu obljetnicu. Svetu misu za naše pobijene fratre u utorak 8. veljače predslavio je o. kustod fra Jozo Grbeš, a suslavili su braća iz Chicaga. Molimo Gospodina da Crkva naše fratre stradale iz mržnje prema vjeri uzdigne na čast oltara.

This year marks 77 years since our Franciscan friars were killed by the communists after the WW2. This anniversary was commemorated at Široki Brijeg, the central place for commemoration on Monday, February 7. Holy mass was presided by Fr. Miljenko Šteko, our provincial minister.

Franciscan community in Chicago commemorated this anniversary on Tuesday, February 8 with the holy mass celebrated by Fr. Jozo Grbeš, custos.

Iz provincialove propovijedi: Krvlju su svojom obilježili stazu života. Svojim žrtvama kročili su u vječnost. Izdržali oganj i mač, zasvijetlili poput čista zlata na taljici na kojoj su bili iskušani. I koliko su god krvnici mislili da će ih ubiti, da će ubiti Zajednicu, da će ubiti narod, ubiti vjeru, ljuto su se prevarili. Nisu oni znali za ove evanđeoske riječi koje smo čuli. A one su izgovorene našoj pobijenoj braći: Dodite k meni vi umorni i opterećeni, ja ču vam biti odmor i vječnost... I te nas riječi godinama i godinama okupljaju, a okupljat će nas do kraja naših života i čuvati sjećanje na našu braću.

Kako punini išta uskratiti?

PIŠE: Stjepan Lice

Uz sve darove kojima nas Bog preobilno dariva, među kojima je neizmjeran niz onih koji nam se toliko podrazumijevaju da na njih i ne obraćamo pozornost, obdareni smo i vremenom. Trajno je pred nama životno pitanje: što ćemo učiniti s darovanim nam vremenom? Što ćemo dopustiti da ono učini s nama? Po nama? Kako bismo si posvjestili tijek vremena, njegov protek, nastojimo ga na različite načine obilježiti, 'podcrtati', kako naša budnost, naša pozornost ne bi ublijedila. Zamrla.

Crkvena godina uvijek nas iznova uvodi u korizmu i vazmeno vrijeme. Ali korizmeno i vazmeno vrijeme, uz svu svoju potresnost i uzvišenost, nisu samo osobiti dijelovi crkvene godine. Još manje su tek prilika za prigodne pobožnosti, za kakve zahtjevnije ili manje zahtjevne pokore, za osvježenje nade koja tako lako ublijedi u nama. Bitno je posvjestiti si da nema prigodnih pobožnosti. Nijednu pobožnost nije primjereno svoditi na prigodnost. Pobožnost jest ili nije stav ljudskog bića. I pokora nije sadržaj korizme, nego potpora proživljavanju njegova sadržaja (i sadržaja života uopće). A nada, kršćanska nada, nije osjećaj sklon mijenjama, nego životni žar koji prožima i pokreće ljudsko biće. Čovjekov život. Ili nije nada.

Korizmeno i vazmeno vrijeme su vrijeme naše samoprovjere, vrijeme našeg životnog određenja. Čini se uvriježenim da se kroz korizmu ide oborenog, a kroz vazmeno vrijeme uzdignutog pogleda. Kao da bismo time iskazivali naše kajanje, našu bol, odnosno naš ushit, našu radost.

No naša nas vjera potiče da u svakom vremenu pogled usmjerimo u život koji živimo, prema čovjeku kojega susrećemo. Prema Bogu od čijeg dodira živimo. Dakako, i u dubinu svoje duše – ali ne da oborimo pogled pred svojom dušom. Potiče nas na prisutnost i hrabrost. U tom duhu valja nam postaviti temeljna pitanja našeg života: jesu li naša ljubav i naša vjera istinske? Životne? Jesmo li spremni bdjeti s Isusom? U svako vrijeme i u nevrijeme? Bez odgovora na ta pitanja lako bi nam se moglo dogoditi da se ne snađemo u ovom zahtjevnom vremenu.

Svako doba kroz povijest ima svoj Veliki tjedan. Tako i vrijeme u kojem živimo. Kroz njega se krećemo između evanđeoskih, Isusovih „jao vama...“ i „blago vama...“ „Jao“ – koji se obraća onima koji su se snašli u ovom svijetu, stekli sigurnost (ili barem neki njezin privid), stekli moć nad drugima. „Blago“ – koji se obraća onima koji su život prepoznali kao put, kao hod kroz nesigurnost, onima koji se, svjesni da su putnici, ne vezuju uz nevrijednosti.

Blagoslovno je: odlučimo li se za vrijednosti one nas neće vezivati, nego oslobađati. One će nas nositi. I mi ćemo njih nositi.

Oni na koje se – u svako doba – odnose Isusovi „jao“, spremno će se odlučiti na sputanost. Odlučit će se svjesni da je to cijena njihovog uspjeha. Njihova je vjera sadržana u onome što doprinosi njihovom probitku. U onome što ga podržava. U tu će svrhu – ustreba li – zaluditi koga god ustreba. Žrtvovati koga god ustreba.

Korizma - vrijeme posta, molitve i dobrih djela...

ba. Jer uvijek je bolje da onaj drugi, osobito onaj nedužan, strada. I bez osobitog će uznemiravanja razapeti Isusa. Razapeti njegovo evanđelje.

Na početku Velikog tjedna svjedoci smo palmi i klicanja. Na Veliki petak bezumnog urlika: „Raspni ga!“ Onoga tko se odluci živjeti Isusove „blago“, neće zanijeti klicanje, niti iznenaditi, čak ni ogorčiti urlanje. Ta „ljuljačka“ neukorijenjenosti u svoju vjeru – štoviše: neukorijenjenosti u ljudskost – tek je kulisa koja se, kad god ustreba, lako ruši i obnavlja.

U Velikom tjednu ovog vremena, naših života, stojimo pred Isusom izdanim, izruganim, izmučenim, tjesno satrtim. I – kao što to gotovo redovito biva – uvijek se nalaze više nego dobri razlozi, opravdanja koja ne trpe upite, zašto netko treba stradati da ne bi poremetio poredak, slijed zbivanja koji su „jao“ ljudi zamislili

Sva naša nastojanja u Velikom tjednu naših života ovog vremena, sađržana su u tome da budemo Veronika, Šimun..., da budemo uz Mariju... – da budemo oni koji ćemo stati uz Isusa, živjeti evanđelje kakve god okolnosti, kakve god posljedice bile. Ne proživimo li Veliki tjedan uz Isusa, kako ćemo razumjeti njegovo uskrsnuće? Kako ćemo umjeti živjeti? Kako sebe prepoznati?

Isusovo uskrsnuće nas ne izvodi iz ovog svijeta, iz nesavršenosti naše i nesavršenosti svijeta u kojem živimo. Čak nas ne izvodi iz Velikog tjedna. Upravo u Velikom tjednu naših života, u Velikom tjednu ovog vremena, valja nam živjeti uskrsnim duhom. Ne pristati na obezvredivanja i lomljenja svake vrste, ne uzmaknuti pred izazovima koji nas salijeću, ne obeshrabriti se. Biti uz Isusa kada lomi kruh za nas. Biti uz njega i kada nam valja u njegovo ime postati kruh koji se lomi za život svijeta. Da, on je bio slomljen za nas. I

njegova slomljenošć traje, osnažuje nas ne manje od njegovau skrsnuća.

Gledamo li tako na korizmeno i vazmeno vrijeme, sve to s razlogom možemo doživjeti grubim. Ali evanđelje uz našu raspjevanost, snažno proživljenu raspjevanost, traži i našu požrtvovnost, jednako tako snažno proživljenu požrtvovnost.

Veliki tjedan nas potiče da otkrijemo kako u svemu već danas biti u raju. A u raju je moguće biti – posvjedočili su nam to mnoge divne duše – i posred neizrecive patnje, i unatoč osporavanjima i neshvaćanjima.

I korizmeno i vazmeno vrijeme otvaraju nam duboku Isusovu poruku izrečenu manje njegovim vječnim riječima, više, mnogo više njegovim životom, odnosom prema svemu što mu se zbivalo, prema svakome koga je susretao. Kad je došao u prijiku što izabrati – biti kralj ili perać nogu – nimalo nije dvojio.

Korizma i vazam očituju se neprohodnim onima koji se odluče za oholost života. Tko god s ohološću podje kroz ovo sveto vrijeme, zateći će se odsutan iz povijesti ljubavi. Odsutan iz sebe. Prazan. Propustit će razumjeti i usvojiti Isusovu poruku tako razgovijetnu smjernima i vjernima

Uvijek je tako: kad osuđujemo i isključujemo jedni druge, osuđujemo i sebe i Boga. I sebe i Boga isključujemo iz ovoga svijeta. Razapinjemo evanđelje suprotstavljući mu se. Razapinjemo ga možda još i više prilagođavajući ga svojim dnevnim potrebama, svodeći ga na pomoćno sredstvo za postizanje nekih svojih ciljeva, prilagođavajući ga, obezvredujući ga, zanemarujući ga.

Ono najviše što za svojih dana možemo učiniti za sebe, za one koje ljubimo, za one koji su nam povjereni, za ovaj svijet (da, i za one koji od nas okreću glave i srca) jest da, koliko god uzmognemo, živimo evanđelje. Žarimo ga. I da za to ne tražimo nikakva priznanja.

Ni korizmeno ni vazmeno vrijeme ne možemo odmjeriti svojim ljudskim mjerilima. Niti je Veliki petak poraz, ma koliko uvjerljiv, ma ko-

Korizma i vazam očituju se neprohodnim onima koji se odluče za oholost života. Tko god s ohološću podje kroz ovo sveto vrijeme, zateći će se odsutan iz povijesti ljubavi. Odsutan iz sebe. Prazan. Propustit će razumjeti i usvojiti Isusovu poruku tako razgovijetnu smjernima i vjernima

liko prividan, ma koliko privremen, niti je Isusovo uskrsnuće pobjeda, u smislu nadvladavanja ikoga. I Veliki tjedan i Veliki petak i Isusovo uskrsnuće Isusova su služba ljubavi.

U tom duhu ovo nas osobito vrijeme potiče na hrabrost za život, na osjetljivost za njegove ljepote i dobrote. Potiče nas da se hrabro odazivamo životu, ne da se pred njim sklanjamo. Potiče nas na zahvalnost što smo pozvani da budemo dionici najneshvatljivije, najzahtjevnije i najdivnije avanture: avanture Božje ljubavi s čovjekom. Što u tome znači biti na gubitku? Samo jedno: ne upoznati ljubav, nemati udjela u njoj. Proživjeti život mimo sebe. Promašiti i život i sebe.

Ono najviše što za svojih dana možemo učiniti za sebe, za one koje ljubimo, za one koji su nam povjereni, za ovaj svijet (da, i za one koji od nas okreću glave i srca) jest da, koliko god uzmognemo, živimo evanđelje. Žarimo ga. I da za to ne tražimo nikakva priznanja.

Isus nas je priznao svojima: u tome je sve sadržano. Time je sve ispunjeno. Kako punini išta uskratiti?

How Can We Deny Anything to Fullness?

BY: Stjepan Lice

Among all the gifts which God profusely gifts to us, among which are an immeasurable series of those gifts which we take for granted, so much so, that we do not even pay attention to them, there is the gift of time. The life-question constantly before us is the one that asks: what will we do with the gift of time? What will we allow it to make of us? Act on us? How can we become more aware of time, of its flow? We endeavor, in various ways to mark it, to "underline" it, so that our watchfulness, our attentiveness does not fade. Die.

The Church Year, always anew, leads us into Lent, and Paschal Time. However, Lent and Paschal times, despite their ability to stir our souls, despite their exaltedness, are not the only specific parts of the Church Year. Even less, are they occasions for suitable devotions, for some sort of more-demanding, or less-demanding penances, for refreshing the hope in us

that too easily fades. It is essential for us to become aware that there are no chance devotions. It is not suitable to reduce any devotion to chance. Devotion, that is, piety, either is, or is not, a stance taken by one's heart. Neither is penance the substance of Lent; rather, penance is support for experiencing the content of Lent, (and, the content of life in general). Also, Hope, Christian Hope, is not a feeling that is subject to the vicissitudes of change; rather, it is the glow which penetrates, and moves human beings—man's life. If not, it is not Hope. However, our Faith urges us to direct our gaze to the life we, in fact, are living, towards those we come into contact—towards God, by whose touch we live. And, of course, in the depths of our soul—but not to lower our heads before our very souls. Our Faith moves us to give witness, to be brave. In that spirit, it is good for us to raise fundamental questions dealing with our life: is our love, is our Faith sincere? Life giving? Are we prepared to spend time with Jesus? In good times, and in bad times? Without an answer to these questions, it could easily happen that we fail to find ourselves in this demanding time.

Every historical age has its own Holy Week. Thus, also, the time we live in. We moved through Holy Week as we do between Jesus' words in the Gospel: "Woe to you..." and, "Blessed are you..." "Woe," to those who have recourse to those who are of this world, who have attained security, (or, at

Lent - time for fasting, prayer and almsgiving...

least, some semblance of security), attained power over others. "Blessed are you..." to those who have recourse to those who realize life is meant to be the path, a walkway through life's uncertainties, for those who are conscious that they are pilgrims, and who do not tie themselves to that which proves to be valueless.

It is Blessedness: if we opt for true values. Values will not bind us, rather, they will free us. Values will sustain us. And we will sustain them.

For those to whom Jesus' warning of "Woe" applies, they will readily accept being shackled. They will consciously accept that that is the price of their success. Their Faith is to be found in that which contributes to their advancement - in that which sustains it. To that end - should it be necessary - such persons will remove anyone in their way - sacrifice anyone necessary, because it is always better that someone else - especially someone who is innocent - suffers. And, without any particular distress, they will crucify Jesus - crucify His Gospel.

At the start of Holy Week, we witness palms and shouts of acclamation: on Good Friday, mindless screams: "Crucify Him!" The one who chooses to live Jesus' "meekness" will not be carried away by the shouts of acclamation, nor will he be surprised, or even, embittered by the screams of derision. That "rocking cradle" of indecisiveness in one's Faith - what is more, indecisiveness towards humanity - is but a tower which, if necessary, can easily be torn down, or rebuilt.

In the Holy Week of our lives, we stand before a Jesus who is betrayed, derided, tortured, bodily crushed. And— as usually takes place—there are always more than good reasons, justifications, which do not tolerate being questioned, why someone needs

to suffer so as not to disturb good order, or the flow of events which were conceived by "woe".

All our endeavors in the contemporary Holy Week of our lives are to be

found in the need for us to be Veron-

ica, Simon of Cyrene, Mary...for us

to be the ones who stand with Jesus,

to live the Gospel regardless of cir-

cumstances, or their consequences.

If we fail to experience Holy Week along with Jesus, how, then, will we understand His resurrection? How

will we know how to live - how to

recognize ourselves?

The resurrection of Jesus does not

remove us from this world, from our

own imperfection, or the imperfec-

tion of the world we live in. In fact, it

does not remove us from Holy Week.

In the Holy Week of our lives, in the

Holy Week of this time we live in,

we must live in the spirit of Easter.

We must not accede to invalidations,

hope. We need to stand with Christ when he breaks bread for us - to be with Him even when, in His name,

we must become the bread which is broken for sake of the world. Yes, He was broken for us. And, His broken-

ness is lasting. It strengthens us no less than does His Resurrection.

If we view Lent and the Easter Season in that manner, then, with good reason,

we can experience them as being ugly. However, the Gospels, along

with our rhapsodic exclamations, our

powerfully experienced rhapsodic

moments, also demand self-denial, and an equally strongly-experienced

self-denial.

Holy Week also moves us to discover

what it must be like despite all, to be

in Heaven. It is possible for us to en-

joy a taste Heaven in the midst of our

unspeakable sufferings, despite all

challenges, and misunderstandings.

Many beautiful souls have given wit-

ness to this possibility, in the midst

of suffering, and despite denials and

misunderstandings.

Both Lent and Paschal Time serve to crucify the Gospel even more by trying to reveal the deep message of Jesus which was spoken less, by His eternal words, more by His life, and the Gospel as a means for achieving relationship towards all that was some of our personal goals, thereby happening, towards everyone He encountered. When He found Himself in a situation where He had to choose - to be a King, or to be one

who washes feet - He entertained no doubts, did not hesitate.

We cannot use our human system of measurement to measure Lenten, or Paschal time. Nor is Good Friday a defeat—regardless of how believable that defeat might seem, regardless that defeat seems to be, nor ever passes through this holy time is the resurrection of Jesus a victory—in the sense of overpowering history of Love - absent from himself. Empty. He will fail to understand or to adopt the message of Jesus, a message which is very clear to those who are humble and loyal.

In that spirit, this special time moves us to courage towards life, to a sensitivity to life's beauty and goodness. This holy time moves us to respond courageously to life, and to not thereby exclude ourselves, as well as give in. This holy time moves us to God from the world. We crucify the give thanks for having been called Gospel by opposing it. Perhaps we to partake in the most incompre-

sible, most demanding, and most beautiful adventure: the adventure of God's Love for man. In all of this, what does it mean to be on the losing end? Only one thing: not to come to know Love, not to partake in Love, to allow life to pass us by, to fail life, and our-selves, as well.

In the time given us, that which we can do for ourselves, for those we love, for those entrusted to our care, for this world, (yes, even for those who turn their heads and hearts away), to the extent we are able, is to live the Gospel—to hold to it fervently, and for us not to seek any sort of recognition for having done so.

Jesus acknowledged us as His own. In this, all is to be found.

All is fulfilled in this.

How, then, can we deny anything to fullness?

Post - naše NE svijetu i naše DA Gospodinu...

PIŠE: fra Robert Kavelj

U susret nam stiže proljeće i slavni dan uskrsnuća. No, prije najvećeg dana u godini čeka nas dugo razdoblje molitve, pokore, introspekcije i obraćenja. Stigla nam je korizma i korizma znači post. Mi koji smo odrasli u katoličkim obiteljima, pogotovo mi koji smo iz hrvatskih katoličkih obitelji, već se sad prisjećamo petaka bez mesa, bolne gladi Velikog petka i lijepih mirisa Velike subote koje će pojačati nestrpljivo iščekivanje svanuća uskrsnog jutra. Znamo što je glad... ili možda ne znamo? Svake godine, u ovo vrijeme, više puta čujem pitanje „zašto postimo?“ Sigurno u našem vremenu mora postojati neki drugi i napredniji način da se pripremimo za Kristovu pobjedu osim gladanja. Je li post možda zastarjeli običaj, prisjećanje na prošlost ili ima nešto u tom? Pitanje je, je li post običaj koji samo još nije izumro ili je to nešto što je s razlogom preživjelo? Zašto uopće postimo?

Povijest posta

Kao ljubitelj povijesti imam običaj u svakoj situaciji osvrnuti se na prošlost (pogotovo drevnu prošlost) kako bih jasnije razumio sadašnjost. Pogled unatrag mi je više puta pokazao da „nema ništa novo pod suncem“ (Prop 1,9) i da je ljudsko iskustvo poprilično stabilno kroz stoljeća. Utješno je i ujedno jezivo koliko se susrećemo s istim patnjama, iskustvima i problemima kao i naši preci. Okolnosti su drugačije i tehnologija nam je naprednija, ali ljudska čežnja i strah ostaju. Gledamo isto nebo i ciljamo k isto

vijezdi kao i oni što su došli prije nas. I tako gledajući u prošlost vidimo da je post redovna praksa svih civilizacija kroz povijest. Drevni čovjek, okružen politeističkim pantheonom u kojem je svako stablo i kamen bio utjelovljenje božanstva, postio bi prije nego bi stupio pred svoje bogove. Na kontinentima Novog Svijeta plemena američkih domorodaca postili bi jedno vrijeme prije nego što bi tražili vizije. Naši preci u vjeri, Židovi, imali su svoje dane posta, posebice na veliki dan pomirenja - Yom Kipur. U posebno teškim trenucima kroz povijest Izabranog naroda čitamo u Svetom pismu kako se poziva narod na post. Tako kraljica Ester poziva sav narod na post kako bi izmakli opasnosti od uništenja (Est 4,16). Isus sam posti 40 dana u pustinji prije nego što započinje svoje javno djelovanje (Mt 4,1).

No, ljudi poste i iz nereligioznih razloga. Najčešće bi to bilo u znaku protesta tzv. štrajk glađu. Posteći, borci za pravdu su govorili o nehumanim uvjetima u kojima se nalaze, od kojih nam je možda najpoznatiji Gandijev štrajk glađu protiv engleske okupacije Indije. U tim trenucima glad preuzima krik koji riječi ne mogu izustiti. Borba za opće dobro prolazila bi kroz osobnu žrtvu pojedinca.

Ni ranom kršćanstvu post nije bio stran. Štoviše, bio je sastavni dio kršćanskog života ispunivši Kristovo proročstvo da će postiti kad im se zaručnik oduzme. O kršćans

kom i ranokršćanskom postu govorit ćemo malo detaljnije, ali zasad valja uočiti da je post oblikovao ljudsku povijest. Ono što sam davoно naučio je da tradiciju koja tako dugo preživi ne valja olako mijenjati. Nešto što se ukorijenilo u naše gene očito je bilo od pomoći. Ljudska vrsta koja nije imala luksuz sve zadržavati, prenosila je na nove generacije samo ono što je pomo-glo staroj da opstane. Ali nama i dalje ostaje pitanje: ako je post tako ukorijenjen u našoj prošlosti, zašto ga trebamo čuvati u sadašnjosti?

Zašto postimo?

Otc Sabatino Carnazzo nas napominje na očitu, ali često zaboravljenu činjenicu, da valja gledati primjer onih koji su trčali prije nas i pobijedili. Napominje nam da je cilj posta staviti cijeli stvoreni svijet i naš duhovni život u ispravan red.

Ono što se u našem životu često zna dogoditi je da naši niži osjećaji pobijede naš viši intelekt. Odnosno, često ono što je nevažno ili manje važno, preuzima previše

je koje postoje. Možemo naučiti nove stvari, steći nove mogućnosti i upoznati ljude na drugom kraju svijeta. Ipak, svi znamo koliko nam vremena pojede. Koliko sati doslovno izgubimo. Posteći od interneta, stvaramo prostor za Boga. Ostane nam toliko vremena koje možemo provesti u molitvi, čitanju Pisma, uranjanjem u dublju teologiju ili duhovno štivo ili jednostavno provodeći vrijeme s drugima, potpuno prisutni u trenutku. Često se tu najbolje Boga upozna.

Možda, ipak, za tebe nije problem internet, možda je nešto drugo. Korizma je savršena prilika da niža dobra podredimo većima. Međutim, ne smijemo zaboraviti na posebni učinak posta od hrane. Taj post je poseban jer je hrana nešto što nam je nužno. To je post koji najviše i najsnažnije osjetimo i, vjerujem, koji nam je najkorisniji.

Učinci posta

Već sam spomenuo kako post podređuje Bogu. Zanimljiva je opaska Oca Carnazza koji nam kaže kako ne bi bilo prvog grijeha da su Adam i Eva znali postiti. U pravo vrijeme Bog bi im dao jesti sa stabla, ali budući da su jeli, učinili su prvi grijeh. Naspram njih Isus, koji posti 40 dana u pustinji, ostaje poslušan Ocu i tako iscjeljuje Adamov grijeh. Dok postimo, učimo slušati Boga. To isto slušanje čini srce molitve. U središtu molitve nalazi se osluškivanje Božjeg glasa i vršenje njegove volje. Zato post za nas nikad ne smije postati stvar ponosa ili test izdrživosti. Upravo suprotno. Post nas podsjeća na našu krhkost, našu slabost i apsolutnu ovisnost o Bogu. Ispravan post rađa poniznošću, inače on gubi svoj smisao. Cilj posta

jest ljubav. Prvo ljubav prema Bogu. Ta ljubav se ne rađa postom, u smislu da bi Bog više ljubio one koji poste, nego, onaj koji posti, postaje svjestan Božje ljubavi. Tek kad sebi uskratimo ono što nam Bog svakodnevno daje, počinjemo uočavati ljubav koje nikad ne manjka, ali koju prečesto ne vidimo. Iz spoznaje koliko smo ljubljeni rađa se naša ljubav koja nikad ne može doseći Božje vrhunce, ali koja može uvijek rasti. S druge strane post mora biti motiviran ljubavlju prema bližnjemu.

Postoji stari izraz u našem narodu „sit gladnom ne vjeruje.“ Toliko često znamo provesti dan (bez imalo zlobe), a da se uopće ne osvrnemo na činjenicu da u našem svijetu ima gladnih i siromašnih. Postoje oni koji su bez krova i bez topline. A bit ćemo suđeni prema ljubavi koju smo im iskazali (Mt 25,40). U trenucima kad sebi uskratimo ono što uvijek imamo, sjećamo se onih koji nemaju. Post koji Bog traži je raskidanje okova i milosrđe prema bližnjemu (Iz 58,6). Kršćanski post je uvijek išao za tim da od uštedenoga dajemo onima koji su u oskudici.

Kako postiti?

Ove korizme pozivam vas na post. Prvi kršćani su postili srijedom (dan kad je Isus predan) i petkom (dan njegove smrti). Možemo opet preuzeti te dane i na sebe staviti njihov jaram. Moj savjet je: započni gdje jesи. Prije Čiste srijede zaviri u svoju nutritinu i vidi što te najviše koči u ispravnom odnosu prema Bogu i toga se odreci. Sjeti se siromaha i gladnih i stani u red onih koji su trčali prije nas da možemo zajedno s njima stati na pobjedički podij. I neka vas u svemu blagosloví dobri Bog. Sretan vam Uskrs!

Why we fast during Lent?

BY: fra Robert Kavelj

We are approaching the Spring, and the glory of the Resurrection. However, before we reach the biggest day in the calendar, a long period of prayer, penance, reflection, and conversion stands before us. Lent has started, and Lent means fasting. We who have grown up in a Catholic household can already feel the Fridays without meat, the painful hunger of Great Friday, and the wonderful smell of food on Holy Saturday, which only heightens our impatience for the dawn of Easter morning. We know what it means to be hungry... or do we?

Every year, around this time, I am asked over and over again, "why do we fast?" Surely, in our time, there has to be another, more advanced, way of preparing ourselves for Christ's victory. Something other than starving ourselves. Is fasting perhaps an outdated tradition, a remembrance of times gone by, which serves no function for us today, or is there something in it? The real question is, is fasting just a tradition that hasn't died out yet, or is it something that has survived for a reason? Why do we fast at all?

The history of fasting

As an avid student of history, I have a tendency, in every situation, to look to the past (especially ancient history) to better understand the present. Frequent glances into the past have proved that there really isn't "anything new under the Sun." (Eccles 1,9) and that the human experience is relatively unchanged through history. It is both comforting, and disconcerting how much we are met with the same struggles, experiences, and problems as our ancestors. The conditions and technology changes, but the same hopes and fears remain. We are looking at the same sky and shooting for the same star as those who came before us.

And so, looking into the past we see that fasting was a regular practice in every civilization. Ancient man, surrounded by his polytheistic pantheon, in which every tree and rock was the embodiment of the

divine, would fast before trying to step into contact with his gods.

Native American tribes would fast before starting a vision quest. Our forefathers in the faith, the Jews, would have their own days of fasting, especially on Yom Kipur - the Day of Atonement. In especially difficult times the entire nation would fast. We recall the call of Queen Esther for the entire nation to fast in order to avoid the destruction awaiting the chosen people (Est 4,16). Jesus himself fasts for 40 days in the desert, just before starting his public ministry (Mt 4,1). People fasted for nonreligious reasons as well. Most often this took on a form of protest. Fasting, those fighting for righteousness, spoke of the unjust conditions in which they found themselves. Such was Ghandi's strike against the English occupation of India. In those instances, hunger would take up the cry which words couldn't communicate. The battle for the common good would flow through the personal sacrifice of the individual.

Nor was fasting missing from the early Christian life. In fact, it was an integral part of Christian practice, fulfilling the words of Christ that they would fast when the bridegroom is taken away from them. Though we will talk more in detail about Christian fasting, right now, I want to turn our attention to the fact that fasting has shaped human history. And, one thing I have learned is that if a tradition has survived for a long time, it does not do to change it carelessly. Something so engrained in our DNA has obviously been useful. Humanity, which didn't have the luxury to carry unnecessary burdens, would hand down to the new generation only that which helped them to survive. The question, however, remains: why has fasting been such an indispensable part of our past, and why should we still keep it?

Why we fast

Fr. Sabatino Carnazzo reminds us that it is always good to look at those who ran before us, and won. The great saints all fasted, because fasting subordinates us, and the entire created world, to God. It often happens in our lives that our lower desires win over our higher intellect. Frequently that which is unimportant, or less important, takes up too much time in our life. We know what's good, we know what we should be doing, but our desires keep bringing us back to the same sins or to wasting our time on frivolous things. Fasting teaches us to say "no". In a world where every craving we have can be satisfied immediately it is important to learn to repudiate lesser things for the benefit of the greater things. Fasting, in short, allows us to sacrifice smaller goods for the sake of greater ones. When we fast, we are creating more room for God so that we could receive the gifts he wants us to have. This doesn't mean that fasting gets God's attention or his love. We already have those in abundance. Fasting cannot change God, but it does change us. When we fast, we create, inside ourselves, a space for God to work. Fasting then, doesn't necessarily have to be from food. Personally, every Lent I fast from the internet. Now, there is nothing wrong with the internet. In fact, it gives us the ability to do things once unimaginable. However, as great as it is, we all know how much of our time it consumes. Fasting from the internet I am able to create room to grow in my relationship with God. The "extra" time allows me to spend more times reading the Scriptures, for prayer, and to dive deeper into theology, and spiritual books. I also have a lot more time to spend with others, simply present in the moment. It is quite often that in those times I best see the face of God. But, maybe for you the internet isn't a problem. Maybe it's something else. Lent is a wonderful opportunity to properly order our life. However, we must not forget the special place fasting from food has. Its effect is greater, because food is something essential. It's the fast that we feel the most.

The effects of fasting

I have already mentioned that fasting subordinates us to God. I find Fr. Carazzano's comment quite insightful when he mentions that had Adam and Eve fasted properly, they would have avoided original sin. God would have given them to eat of the fruit in proper time, but as they ate when they shouldn't have man was steeped into sin. To the contrary, Jesus himself is tested after 40 days in the desert, but remains obedient to God, reversing the sin of Adam. While fasting we learn to listen to God. That same listening forms the heart of prayer. What we find in the center of prayer is the ability to hear God and do his will. That is why fasting is never allowed to be

a source of pride or an endurance test. Quite the contrary. Fasting reminds us of our frailty, and absolute dependence on God. True fasting gives rise to humility. The goal of fasting is love. Primarily it is a love of God. God's love isn't increased when we fast. Rather, those who fast become more aware of God's deep love for them. It is only when we shed that which God gives us daily, that we begin to see the love that never lacks, but we often oversee. When we realize how much we are loved, our love starts to grow. On the other hand, fasting should be motivated by a love of neighbor. Often, we can go through an entire day, without thinking about the fact that in our world there are those who are hungry and poor. There are those who have no roof over their heads, or a place to keep themselves warm. Yet, we are going to be judged by the love we have shown them (Mt 25,40). When we reject those things which are always available to us, we remind ourselves of those who do not. The fast that God seeks is to break the chains of the oppressed, and to show mercy to our neighbor (Is 58,6). Christian fasting always sought to give to those in need that which we would "save" by fasting.

How to fast

This Lent I am inviting you to fast. The first Christians fasted on Wednesday (the day Christ was betrayed) and Friday (the day he died). We can once again take up those days and put on their yoke. My advice is start where you are. Before Ash Wednesday comes around look at your inner life, and notice what is stopping you from having a proper relationship with God, and fast from that. Remember the poor and the afflicted, and step on the tracks of those who ran before us, so that together with them we may stand on the victor's podium. And may God bless you in all things. Happy Easter!

Put križa u franjevačkoj tradiciji

PIŠE: fra Ivica Majstorović

Pobožnost puta križa jest hodočašće s Kristom patnikom u duhu i misli na njegovom putu prema Kalvariji. Rijetki kršćani imaju životnu prigodu i barem jednom u životu pohoditi Svetu Zemlju i hodati Kristovim stopama, pogotovo onih posljednjih nekoliko stotina metara od Pilatove sudnice do groba. Upravo na tom samom mjestu rodila se ova pobožnost, gdje su kršćani koji su tamo živjeli i dolazili s posebnom pobožnošću obilazili ta sveta mjesta. Spominje se da je Kristova majka – Blažena Djevica Marija prva posjećivala Kristov Put Križa.

Nakon opsade 1187. godine, Jeruzalem je pao u ruke Saladinu, prvom sultunu Egipta i Sirije. Četrdeset godina kasnije dozvoljeno je franjevcima da se vrate u Sv. Zemlju. Sv. Franjo Asiški je na poseban način častio Kristovu muku, te je želeći osjetiti Kristovu patnju prvi poznati slučaj osobe u povijesti koja je primila stigme – pet Kristovih rana na tijelu. 1217. godine Sv. Franjo je osnovao Kustodiju Svetе Zemlje da bi franjevci mogli čuvati sveta mjesta i širiti čašćenje istih. Papa Klement VI. 1342. godine svečano je proglašio franjevce čuvarima Sv. Žemlje. Mnogi su putopisci spominjali sveta mjesta, ali će tek William Rey, engleski hodočasnik, koji je posjetio Sv. Žemlju polovicom petnaestog stoljeća, spomenuti postaje na putu prema Golgoti. Godine 1521. tiskana je knjiga na njemačkom jeziku Geystlich Strass (Duhovna Cesta) s ilustracijama postaja u Sv. Žemlji.

Tijekom petnaestog stoljeća franjevci su počeli graditi serije vanjskih postaja Puta križa, imitirajući one u Jeruzalemu. Neke su se nalazile na zgradama ili uz put prema crkvi, a neke prema vrhu nekog brda. Re-

dovnici su podizali postaje u samostanskim dvorištima – klaustri. Godine 1686. Papa Inocent XI. dozvolio je franjevcima da stavljuju postaje Puta križa u svojim crkvama, a papa Klement XII. 1731. dao je dozvolu da se postaje Puta križa mogu podizati u svim crkvama, uz dozvolu lokalnoga biskupa. Tek u to vrijeme će se uvriježiti broj od četrnaest postaja. Osim u franjevačkim crkvama, tek je 1857. godine biskupima Engleske dozvoljeno da sami podižu postaje Puta križa, bez intervencije franjevaca, a 1862. godine ovo je pravo prošireno na cijelu Crkvu u cijelom svijetu.

Pobožnost se vrši na isti način, bilo da su postaje vani ili unutra. Ide se od postaje do postaje, razmatraju se pojedini događaji na Kristovom putu prema Kalvariji, kajući se za grijehе, uzrok Njegove muke... pokušavamo izvući pouke i zahvalnost na tolikom djelu ljubavi. Između postaja najčešće se pjevaju po jedna strofa pjesme Stabat Mater – Stala majka.

Ova pobožnost se najčešće moli u korizmi i to petkom, ali se može moliti i izvan korizme. Iako se sred-

niovjekovna pobožnost Puta križa često vezala za oproste (indulgencije), ova pobožnost najbliže je odgovor Isusovoj zapovijedi da uzmemo svoj križ i da idemo za njim. Većina tekstova i molitava koje se koriste u ovoj pobožnosti upućuju na puno veći spektar milosti od samih indulgencija. Jedna od najpopularnijih pobožnosti Puta križa svakako je ona papina na Veliki Petak u Rimskom koloseumu koju uvijek predvodi jedan franjevac.

Uz pobožnost Puta križa u našem narodu postoji i pobožnost pjevanja ili recitiranja Gospinog Plaća. Taj dugi dramatični spjev, pjevao se najčešće u korizmi, a mnogi su ga i u ono vrijeme kada nisu znali čitati i pisati, često naučili napamet slušajući i ponavljajući za starijima. Svakome od nas kao djeci pošle bi suze na oči prateći dramu Kristove patnje opisanu u Gospinu plaću. Ovo su lijepi i duboko osjećajne pobožnosti koje nas, na sebi specifičan način, uvode u misterij Kristove patnje i smrti koja vodi slavi uskrsnuća. Stoga ih ni pošto ne bismo smjeli zanemariti, nego i prenositi na buduće naraštaje.

The Way of the Cross Devotion

BY: fra Ivica Majstorović

The Way of the Cross devotion is a pilgrimage with the suffering Christ as He wends His way to Calvary, both in our spirit, and in our thoughts. Rare Christians have the chance in life to, at least once, visit the Holy Land, and walk in Christ's footsteps, especially the few meters He took from Pilate's Court, to His grave. It is precisely in that very place that this devotion of the Way of the Cross was born. It is the place where the Christians who lived or came there out of particular devotion, to visit all those holy sites. It is said that the Mother of Christ, our Blessed Mother Mary, was the first to visit Christ's Way of the Cross.

After the siege of 1187, Jerusalem fell under the rule of Saladin, the first Sultan of Egypt, and Syria. Forty years later, the Franciscans were permitted to return to the Holy Land. St. Francis of Assisi, in a special way, showed honor to the Passion of Christ. St. Francis wished to feel the sufferings of Christ, and, for the first time in history, he received the stigmata—the five wounds of Christ on his own body. In 1217, St. Francis founded the Custody of the Holy Land, so that the Franciscans could care for the holy places, and spread this devotion to this Holy Land. Pope Clement VI, in the year 1342, solemnly proclaimed the Franciscans to be the guardians of the Holy Land and its holy sites. Many travel-writers mentioned the Holy Land in their writings; however, it was William Rey, an English pilgrim who visited the Holy Land in the mid-fifteenth century, who mentioned the various stations along the Way of the Cross to Golgotha. In 1521, a book was published in German under the

title of Geystlich Strass (The Spiritual Road), with illustrations of the various Stations of the Cross.

Through the Fifteenth Century, the Franciscans began to erect a series of images of the Way of the Cross as a way of imitating those in Jerusalem. Some of these might be found on buildings, or along the path leading to a church, and some leading to a top of a mountain or hill. Religious would often erect such stations in their cloister gardens. In 1686, Pope Innocent XI, permitted the Franciscans to erect Stations of the Cross in their churches, and, Pope Clement XII, in 1731, allowed the Stations of the Cross to be erected in all churches, with the permission of the local bishop. It was at this time, that the number of stations was set at fourteen. It is interesting to note that this was, again, associated with the Franciscans, namely, that in 1857, the Bishops of England received permission to erect Stations of the Cross, without the intervention of Franciscans. In the year 1862, this right was extended to the entire Church across the world.

Praying the Way of the Cross is the same whether or not the stations are inside a church, or outside, in the open. One moves from one station to the next, as one ponders that particular event in Christ's journey towards Calvary. Also, as one has contrition for one's sins—the cause of His Passion. Doing so, we try to draw lessons and a sense of gratitude for so great an act of Love. Meanwhile, between each Station, we sing a verse of Stabat Mater, that is, At the Cross Her Station Keeping, Stood the Mourful Mother Weeping.

Most often, this devotion takes place in Lent, and usually, on Fridays; however, it can, and should be prayed outside of Lent. Even though this devotion from the Middle Ages, that is, The Way of the Cross, has often been associated with the gaining of indulgences, the devotion best corresponds to the command of Jesus, namely: Take up your cross, and follow me. Meanwhile, the majority of the prayer-texts for the Way of the Cross have a much broader spectrum of grace than indulgences on their own. One of the most popular devotions of the Way of the Cross is the one carried out by the Pope on Good Friday in the Colleseum in Rome. That devotion is always led by a Franciscan.

Along with the devotion of the Way of the Cross, there is also a custom among our Croatian People of singing, or reciting a long, narrative poem called, Gospin Plać, that is, The Lamentations of the Virgin Mary. This long, dramatic poem, is most often sung during Lent. Many of our people, at a time when most did not know how to read or write, would learn this Lament by heart, by hearing it repeated through the years by their elders. As children, all of us would tend to shed tears as we would hear the drama of Christ's suffering as described in Gospin Plać.

These are beautiful and deep feelings of devotion which, in their own specific way, lead us toward participating in the Sufferings of Christ, and His death, which ultimately leads us to the glory of Resurrection. Hence, under no circumstances, should we, as Christians, neglect this devotion; rather, we must do all we can to pass it on to future generations!

Obrisi duhovnosti Velikog tjedna

PIŠE: fra Dragan Bolčić

Pisati o duhovnosti Velikog tjedna nije lako. Postoji mnoštvo teoloških i liturgijskih elemenata koji oblikuju takvu duhovnost i svaki od njih može biti zaseban tekst. Stoga u ovom članku neću previše zadirati u liturgijsko-teološki govor. On nije lako shvatljiv i potrebno ga je raščlaniti kako bi bio razumljiv. Zadržat ću se na nekim momentima Velikog tjedna koji nam mogu pomoći u oblikovanju vlastite duhovnosti. Svetopisamski izvještaji te bogata liturgijska simbolika su vrelo za oblikovanje duhovnosti Velikog tjedna. Bez njih ne možemo graditi vlastiti duhovni život.

Veliki tjedan započinje **Cvjetnom nedjeljom – Cvjetnicom** kojom se spominjemo Kristova slavnog ulaska u Jeruzalem. Čitanje Muke Gospodinove spominje taj događaj. Susrest ćemo kako narod kliče i prati Isusa. U tim sasvim jednostavnim gestama uviđamo što je srž duhovnosti: pratiti Isusa, hodati iza njega, ići za njim, slaviti njegov život. Pratiti nekoga, hodati za nekim znači imati povjerenja u nekoga tko nas želi dovesti do cilja. Nerijetko su nam naši životni putovi nejasni i nepoznati. Stati iza Krista znači dopustiti da nas on vodi. Potrebno je vlastite skretnice staviti na njegov kolosjek. Sve drugo je samo usput.

Na **Veliki četvrtak** susrest ćemo Ivanov izvještaj o pranju nogu (13. poglavlje). Gospodin pere noge svojim učenicima. Spušta se do njih. Te su jednostavne geste sjajna lekcija za duhovni život. Ako želite ljubiti kao Isus, činite druge ljepšime. Ljubav je u tome da se trudim da netko može biti čist. Ljubav je u tome da

se potrudim skidati prašinu s tuđih života. Da ne bacam na druge ljagu krivnje, ogovaranja, omalovažavanja. Čistimo druge od onoga što se na njih baca.

Što možemo naučiti iz Isusove geste spuštanja? Potrebno je znati i moći se spustiti. Mnogi se bore oko položaja i svaka malenost im je odbojna. Kristova nas gesta uči da se čuvamo tjeskobe oko statusa, ugleda, moći i časti. Možda nam je stalo da nas se pita, da je naše mišljenje važno i neophodno, da smo sami neophodni i da se bez nas ne može.

Nadalje, sjeo je s nama za isti stol. Na svakom euharistijskom slavlju se događa isto. S nama je za istim stolom. A tako često – iako smo u njegovo blizini – stojimo podaleko od njega. Kao i njegovi učenici i mi se međusobno pogledavamo (usp. Iv 13, 22). Još nas uvijek zaprepasti njegova prisutnost. Još ga uvijek ne razumijemo. Još nas uvijek iznenađuje.

Na Veliki petak imamo vrlo zgušnut simbolički govor: ogoljen oltar, crvena boja, tišina, prostracija, križ itd. Svaki od njih može biti model za oblikovanje duhovnosti. Susrest ćemo svećenika koji se u misnici crvene boje prostire licem prema zemlji. Prostracija je znak potresnosti. Krist svojim krikom s križa probija zemlju i ulazi u njezine dubine. Silazi u dubinu ljudske nevolje kako bi nas uzdigao. Njegov nas primjer uči da se na plašimo vlastitih krikova. Da se ne bojimo zemlje. Od nje smo uzeti. Njoj ćemo pripasti. Potrebna nam je vlastita potresenost kako bi prodrmala naše začahurene savjesti. Zato je potreb-

no pasti na koljena. Osjetiti tvrdoću zemlju i bol zbog grijeha. Treba nam istinsko kajanje. I suze. I onaj trenutak kad se narod vraćao s Golgotе bijuci se u prsa (usp. Lk 23, 48)

Velika subota dan je tišine. Odsutnost Kristove prisutnosti. Krist je ušao u utrobu zemlje. Ovaj je dan tako blizak svim našim trenutcima u kojima smo izgubili dragu osobu. Trenutke u kojima trpimo zbog odsutnosti voljenih osoba. Ovaj dan uči da bol ne treba opisivati. Bol ne treba rijeći. Nju razumije samo tišina. I samo je tišina može nositi. Tišina nije odsutnost rijeći. Ona pomaže razumjeti dubinu rijeći. I svaka tišina koja nosi bol u sebi kadra je razumjeti tuđe bolno lice. Lice boli je tako isto i tako različito. Nikada tuđu bol ne podvrgavajmo sramoti i poruzi. Lice boli je škola ljudskosti. S njega možemo naučiti kako biti čovjek.

Vazmenim bdjenjem dominira liturgija svjetla. Ulazimo u crkvu dok je ona u potpunom mraku. Zato se na ovaj dan očituje naša potreba za svjetлом i toplinom. Znamo da je previše tame. Previše je hladnoće. Postalo nam je sasvim normalno da ljubavi nema. Potrebni smo Kristova svjetla. Topline njegove ljubavi. Potrebni smo onoga svjetla koje će nam pomoći prepoznati tamu i vidjeti druge. Na ovu noć s ognja palimo novu uskrsnu svijeću. Treba nam taj sveti plamen. Kao što vatra štiti, pročišćuje i prosvjetljuje da se tako dogodi i s nama. Neka nas vatra Duha štiti od neprijateljskih sila. Neka nas Duh svojom ljubavi procisti od naslaga taštine, sebičnosti, nedodirljivosti. Neka nas njegovo svjetlo prosvjetli da umijemo razlučiti znakove vremena, da umijemo prepoznati zamke Zloga koji dolazi kao anđeo lažnoga svjetla. Mnoštvo je liturgijskih i svetopisamskih elemenata koji nam mogu pomoći oblikovati duhovni život. Samo sam neke od njih ukratko izložio. Vidljivo je da otajstva koja slavimo nisu odvojena od našega života. Na nama je da otkrijemo sebe u njihovu zrcalu. Otkriti sebe u svjetlu otajstva znači otvoriti neiscrpnu riznicu mudrosti.

Opažamo da nas božanska mudrost nadilazi, nismo joj vlasnici, ali nas zahvaća kao u nekom simboličkom procesu – osobni **significatio**. Uvijek susrećemo jedan te isti **significans** – obrednu formu, ambon, oltar, lekcionar, evanđelistar, Riječ, ali je **significatum** – iskustvo otajstva spasenja – uvijek drukčije. Kad smo zahvaćeni mudrošću, postajemo privlačni. Privlačnost je nešto toliko svojstveno autentičnoj duhovnosti. Neka nas mudrost Velikog tjedna učini privlačnim kršćanima.

Spirituality of the Holy Week.

BY: fra Dragan Bolčić

It is not easy to write about the spirituality of Holy Week. A multitude of theological, and liturgical elements exist which shape such spirituality, and each of those elements can be treated as a separate text. Hence, in this article, I will not speak much about such liturgico-theological elements. Such speech is not easily grasped, and it is often necessary to break apart its elements if it is to be understandable. Rather, I will dwell on certain moments of Holy Week which can help us to shape our own personal spirituality. The Holy Writ declarations of the rich liturgical symbolism serve as a source for characterizing the spirituality of Holy Week. Without those declarations, we cannot begin to construct our very own spiritual life.

Holy Week begins with **Palm Sunday**—the waving of palms which remind us of Christ's triumphal entry into Jerusalem. The reading of the Passion of our Lord mentions that event. We will encounter the moment when the people shouted praise, and followed Jesus. In these entirely simple gestures, we come to see the very quintessence of spirituality: to follow Jesus, to walk alongside Him, to walk behind Him, to praise His life. To accompany someone, to walk behind him, indicates that we have confidence in the person who wishes to bring us to a specific goal. Often, our life's path is unclear, and even unknown. To stand with Christ means that we allow Him to lead us. It is necessary that we place our personal path-diversions

on the same track as His. All else is no more than just that, a diversion.

Meanwhile, on **Holy Thursday**, we will encounter John's report of the washing of feet (John: 13). Our Lord washes the feet of his disciples. He lowers Himself before them. That simple gesture of our Lord serves as a glowing lesson applicable to our own spiritual life: if you wish to love as Jesus loves, then make others more beautiful. Love is found in the fact that I trouble myself to make others clean. Love is found in my willingness to remove the dust from the lives of others, that I not pass on the burden of guilt, responsibility, or even scorn, on others. Let us cleanse from others, that which is thrown at them.

What, then, can we learn from Jesus' gesture of lowering Himself? It is necessary for us to know how to, and to be able to lower ourselves. Many struggle to achieve status, and every trifle is distasteful to them. This gesture of Christ teaches us to guard against our desire for status, fame, power, and honor. Perhaps we care that someone asks our opinion, that our opinion is important and vital, that we ourselves are seen to be important, and that nothing can be done without us. Christ easily puts aside all that symbolizes power. Such freedom is necessary for us, as well.

Furthermore, Christ sat at the same table with us. The same act occurs at each Eucharistic Celebration. He is with us at the same table. All too often—even if we are close to Him—we stand at a distance from Him. As did his disciples, we, too, glance at each other (Cf. John: 13-22). Still, too often, His presence overwhelms us. We still do not understand Him. He still continues to surprise us.

The symbolism of **Good Friday** speaks to us in a concentrated manner: the Altar, stripped of its linens, the color red, the silence, the act of prostration, the Cross, etc. Each of these can serve as a model for shaping our spirituality. We will encounter our priest, dressed in red vestments, who prostrates himself face down into the earth. The act of prostration designates deep shock. From His Cross, Christ penetrates the earth beneath, and enters into its very depth. He descends into mankind's misery so that He might elevate us. His example teaches us not to fear our own screams and cries—that we not fear the earth. We are made from it. We will return to it.

A sense of deep shock is necessary for us so that our conscience can be released from its cocoon. This is why

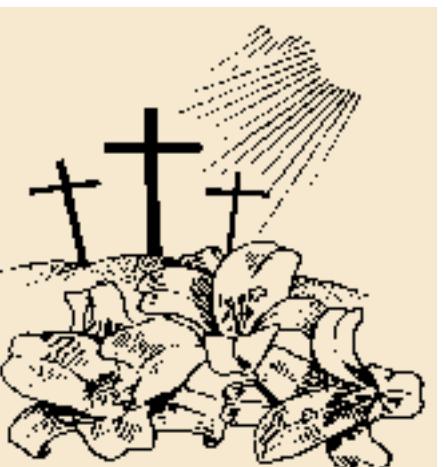
it is necessary for us to fall to our knees. For us to feel the hardness of the earth, and the pain caused by sin. We need true contrition—and tears. We need to experience that same moment as did the people when they left Golgotha, striking their breasts. (Cf. Lk. 23:48).

Holy Saturday is a day of quietness the absence of the presence of Christ. Christ entered the womb of the Earth. This day is one that is close to us in the same manner as when we lose someone who is dear to us. This day teaches us that we do not have to describe our pain. Pain does not require words. Pain is only understood by Truth. Only quietness can bear it.

Quietness is not the absence of words. It helps us to understand the depth of words. Every quietness which is accompanied by its own internal pain is capable of understanding someone else's painful countenance. The face of pain is so much the same, yet so much different. Let us not subject another's pain to shame or derision. The face of pain is the school of humanity. With it, we can learn how to be human.

The **Easter Vigil** is dominated by the liturgy of light. We enter the church while it is wrapped in darkness. Hence, this day evidences our need for light and warmth. We know that there is much too much darkness—too much coldness. It has become entirely normal to accept that there is no love. We need the Light of Christ—the warmth of His love. We need that Light which will help us to recognize the dark, and to see others.

On this night, we light the new Paschal Candle from the Holy Flames of the Easter Fire. We have need of that Holy Flame. Just as fire guards, cleanses, and offers light, may the

same happen within us. Let the Fire of the Spirit protect us from enemy forces. May the Spirit, through His love, cleanse us of every accumulation of vanity, selfishness, and inability to touch someone. Let His Light enlighten us so that we can discern the signs of the times, so that we can recognize the traps of Evil which appear as an Angel of false light.

There are multiple liturgical elements found in Holy Scriptures which can aid us to shape our spiritual life. I, briefly, laid out only a few of them. It is clearly apparent that the mysteries which we celebrate are not disconnected from our lives. It is for us to discover ourselves in the mirror of those mysteries. To discover ourselves in the light of those mysteries is to open an inexhaustible Treasury of Wisdom.

We come to notice that Divine Wisdom surpasses us, and that we are not its owners, yet, it envelopes us as though by some symbolic process—our personal signification. We always encounter one, and the same, significans—a ritual form: the ambo, the altar, the lectionary, the Book of Gospels, the Word; however, the significatum—the experience of Salvation—is always different. When we are caught-up in Wisdom, we become attractive. Attractiveness is unique to an authentic spirituality. May the Wisdom of Holy Week form us into attractive Christians.

Cvjetnica

*Još i danas jašeš na živini
da lakše čuješ neusiljene usklike
djece i priprostih.
Tvoji učenici odmagliše daleko
u novim kolima.
Vremena se mijenjaju.
Sreća, da se ne mijenjaš Ti,
ni pogled Tvojega magarca!*

Rajmund Kupareo

Uskrsna perspektiva: na što nas poziva slavlje Uskrsa?

PIŠE: s. Matija Pačar, ŠSF

Ljudski život je satkan od konstantnih promjena. Iz dana u dan se mijenjamo: rađamo se, rastemo, razvijamo svoje mišljenje, snivamo snove o našoj budućnosti, trudimo se ostvariti te iste snove. Dok nata životna dinamika nosi da idemo naprijed, naš duh također je potrebit promjene, a ona je uvijek bolna.

Uskrs pred nas stavlja upravo tu dinamiku promjene. Zapravo nam Isusovo Uskrsnuće pomaže da proširimo naš pogled i da vidimo iznad naše ljudske stvarnosti koja putuje od radanja prema smrti. Za nas Uskrs nije kraj nego vrhunac života u kojem smrt prelazi u Vječnost, u kojem ovaj naš ograničeni ljudski život ulazi u Božju beskonačnost. Uskrs je mjesto dodira našega kraja i početka i ne može se izdvojiti Uskrs od Velikog Petka. Bez Velikog Petka nema Uskrsa, a bez Uskrsa nema Velikog petka. Bez smrti nema Vječnosti, bez Kraja nema Početka i obrnuto.

Često se sjetim jedne zgodbe, kada smo za vrijeme naše redovničke formacije imale priliku slušati različite duhovne nagovore, kako nas je jedan duhovnik pitao jesmo li kršćanke, a potom nam zadao zadatak da nacrtamo vrata. Ostale smo pomalo zbumjene razmišljajući o tom zadatku, a potom smo se potrudile što bolje nacrtati zadano. Kad smo završile, duhovnik je ponovio pitanje s početka: "Jeste li kršćanke?" nastavljajući: "Za nas kršćane vrata su Križ. Jedino kroz ta vrata ulazimo u Život vječni!". Razmišljati

o Uskrsu bez Velikog Petka je nemoguće jer Uskrsnuće nije poništilo Tajnu Križa, ali ju je osvijetlilo i dalo joj potpuno novo značenje.

Slavlje Uskrsa usko je vezano za židovski blagdan Pashe tako da i u kršćanstvu za ovu svetkovinu možemo koristiti isti naziv. Riječ Pasha – znači "prolazak". Uskrs se ne može zadovoljiti ustajalošću, nego nas potiče da "prolazimo" kroz i da idemo preko. Čovjek je oduvijek bio izložen snažnim kušnjama kada strah želi slomiti našu vjeru, želi nas otregnuti od našeg Izvora i zamračiti nam iskustvo Svjetlosti u našem životu. Isus nam nije ni obećao život bez križa, ali je svojim Uskrsnućem rasvijetlio Otajstvo Križa i Ljubavi koja se daje do kraja. Tako je doista križ postao vrata preko kojih ulazimo u Vječnost.

Ako doista želimo ući u Vječnu slavu, onda moramo proći kroz borbe s našim neuspjesima, moramo pasti u našim slabostima, iskusiti snagu boli i patnje, rane prošlosti i nesigurnost budućnosti. Ako želimo ući u Vječnost moramo proći kroz vrata smrti ne zaustavljajući se na tim vratima nego "proći" kroz njih.

Svjedoci smo kako nas sa svih strana okružuje tama. Kojom silinom nas ponekad uznenire informacije koje spoznajemo, bilo preko medija ili iz razgovora s bližnjima. Svi naši razgovori obojeni su u noć smrti. Sve vijesti započinju informacijama o bolesnima i umrlima. Vjerujem da se u takvoj olui tjeskobe, straha,

beznađa i boli svi mi ponekad osjetimo kao Isusovi učenici na lađi usred naših nesigurnosti, naše ljudske nemoći i ograničenosti. Spoznajemo koliko smo zapravo slabi u odnosu na tajnu života i smrti. No, ta nam spoznaja nesigurnosti može biti prilika da i mi kao Isusovi učenici probudimo Isusa koji spava na krmi.

Isus nikada nije napustio čovjeka i njegovu svakodnevnu stvarnost koju proživljava. On se neprestano daruje i biva prisutan preko Sakramenata i Liturgije, ali se u našem duhu uspavao onaj potpuni odnos povjerenja prema Isusu. Evo nam stoga prilike da Ga probudimo na svojoj životnoj lađi koja prolazi kroz oluje straha. Evo nam prilike da ovu noć smrti živimo kao prolazak u Vječnu radost.

Između Velikog Petka i Uskrsa jest vrijeme Velike Subote. To je vrijeme u kojem prestaje naša ljudska borba, vrijeme u kojem utihne naše nastojanje da nešto učinimo. I napokon prestajemo računati na naše ljudske snage. Konačno se predajemo kako bi Bog mogao započeti svoje djelovanje. Svaki put kada doživimo svoju ograničenost i nemoć u nošenju životnih bremenitosti spoznajemo kako samo Bog može našu oživjeti smrt. Jedino Božja Ljubav može nas uskrsnuti za novi početak. Uskrs nam pomaže da spoznamo ovu Tajnu promjene. U istini Uskrsa možemo iskusiti da naša ljudska potresenost, naš strah i naš nemir nisu nadmoćni nad Božjom Ljubavlju, Postojanošću i Mirom.

Kada su naši oslonci uzdrmani, kada se ruše naše sigurnosti, kada nas stežu granice naše nemoći - to je milosni trenutak prolaska kroz smrt. To je milosni trenutak u kojem smo pozvani svjedočiti svoje povjerenje u Boga. I vrlo često ne možemo razumjeti Božju Volju, ne možemo shvatiti zašto nam se događa bolest, patnja i smrt. Ne smijemo se zaustaviti na samom razumijevanju niti na osjećajima jer i oni nas varljivo žele uvući u tamu groba. Uskrs je vrijeme koje nas podsjeća na važnost našeg iskustva vjere, našeg iskustva Božje Ljubavi u našem životu koje može i najveću tamu osvijetliti Svjetлом Uskrsnuća.

Veliki utorak

*Naša se savjest nije uznemirila
kad si prolazio
svezan i popljuvan.
Pijetao je imao više uspjeha:
rasplakao je Petra.*

Rajmund Kupareo

An Easter Perspective: What Does Easter Lead Us To?

BY: Sr. Matija Pačar, ŠSF

Human life is comprised of constant changes. We change from day to day: we are born; we grow; we develop our own thinking; we dream our dreams for the future; we struggle to achieve those dreams. While the dynamic of our lives urges us forward, our spirit is also necessary for such changes, and it proves always to be painful.

Easter, in fact, places that very dynamic of change before us. Actually, the Resurrection of Jesus helps us to broaden our outlook, and helps us to see beyond the state of our human reality which travels the road from birth to death. For us Christians, Easter is not the end, rather, it is the pinnacle of life, wherein death crosses over into Eternity, wherein this, our limited human existence, passes over into God's infinite world. Easter is the place

where we touch our own start and end. We cannot divorce that touch of Easter from Good Friday. Without Good Friday, there is no Easter, and, without Easter, there is no Good Friday. Without death, there is no Eternity, without an End, there is no Beginning, and the reverse.

I often think back to a particular occasion when, during the period of our religious formation, we had the opportunity to listen to various spiritual views and persuasions, how, for instance, one of our spiritual advisors asked us if we were Christians, and after having done so, gave us the assignment to draw an image of a door. We were somewhat confused by his assignment, nonetheless, we busied ourselves to do as good a job of drawing an image of a door as we could. Once we finished the task, our spiritual advisor re-

newed his question: "Are you Christians?" and continued to say: "For us Christians, the door is the Cross. It is only through that door that we come to enter into Eternal Life!" To contemplate Easter without a Good Friday is impossible, since the Resurrection did not abrogate the Mystery of the Cross; rather, it shed light upon it, and gave it a whole new meaning.

The Easter celebration is closely tied to the Jewish celebration of the Passover, hence, we, as Christians, can also make use of this same term. The word Pasha means "pass over." The Easter of our lives cannot be satisfied by an immovable stability, rather, the Easter of our lives must move us to "pass over," to move through, and across.

Man has always been exposed to

strong temptations, such as when fear tries to destroy our Faith, when it attempts to drag us from our Source, and to dim our experience of the true Light in our lives. Nor did Jesus promise us a life without a Cross; however, with His resurrection, He illuminated the Mystery of the Cross, and that of Love, which He imparts to us to the very end. Thus, the Cross truly becomes the door through which we pass on to Eternity.

If we truly wish to enter in Eternal Bliss, we must then pass through the battles of our failures, we must fall upon our weaknesses, experience the strength found in pain and suffering, in the wounds of our past, and the uncertainties of the future. If we wish to enter into Eternity, we must first pass through the Door of Death, and not linger passing through that door; rather, we must "pass" through it.

We are witness to the fact that darkness surrounds us on all sides. How powerfully shaken are we by certain information we come upon, either by way of the media, or through conversations with those close to us? All of our conversations are, ultimately, colored by that "dark night" which is Death. All news begins by being informed of sicknesses, and deaths.

I believe that in such a storm of difficulties, fear, hopelessness, and pain, all of us, at times, feel as though we are in that same boat, along with the disciples of Christ, in the midst of our human powerlessness, and limitedness. We come to know just how weak we are in relationship to the Mystery of Life, and Death. Yet, that knowledge of our uncertainty can serve as an occasion for us, as did Christ's disciples, to wake up Jesus at the helm.

Jesus never abandoned man, or the daily reality that man experiences.

Jesus directly gifts Himself, and is always present to us through the Sacraments, and the Liturgy. Sadly, it is in our own spirit that our complete confidence toward Jesus is asleep. Here, then, is our chance to awaken Jesus when we find ourselves in life's fearful journey, on a boat in a storm. Here, then, is an opportunity to live our Night of Death as a passage into Eternal Bliss.

Between Good Friday, and Easter, is the time of Holy Saturday. That is a time when our human struggles end, a time when our efforts to accomplish something are dimmed. And, in the end, we cease to count on our human strength and abilities. Ultimately, we give ourselves over to Him, so that God can begin His work.

Each time when we come to experience our own limitations, and powerlessness in bearing the burdens of life, we come to know that it is only God who can give life to our death. It is only God's Love which can resurrect us to a new start in life. Easter helps us to come to know this Mystery called Change. In the Truth of Easter, we can come to experience the fact that our human agitation, our fear, our restlessness, does not outrank God's Love, His Eternal Existence, or His Peace.

When our firm foundations are shaken, when our certainties are put to qu-

estion, when the boundaries of our powerlessness constrict us, that is the merciful moment of our passing through Death. That is the merciful moment when we must give witness to our confidence in God. All too often, we cannot understand the Will of God, we cannot grasp why sickness, suffering, and death come to us. We must, then, not allow ourselves to depend upon our sense of understanding, or on our feelings, since they, too, wish to falsely draw us into the darkness of the grave. Easter is a time which reminds us of the importance of our experience of Faith, our experience of God's Love in our lives, a Love that can bring light to the greatest darkness by way of the light emitted by the Light of the Resurrection.

Hence, let us strengthen our experiences with the concrete presence of God in our lives, and through those whom God sends to us in our life's path, as well as through concrete events wherein we came to experience the fact that He actively acts in our lives. Let us open ourselves to Easter, open ourselves to Change, be prepared to let go of bitter Pain which, at times, we hold on to out of fear that something similar will happen to us. Allow ourselves to be led through the Darkness of Death, because we truly know that only He can lead us into Eternal Life, for which we were born.

Veliki Petak

*Tvoj zadnji krik još i danas drma
stjenkama ljudskog uma
u kojima se začahurila savjest.
Ti šutiš i čekao
da se pojavi leptir.*

Rajmund Kupareo

Fra Mića Stojić: Živjeli su onako kako ih je njihov Božanski Učitelj učio. Svjesni svega, uzdignute glave, pošli su i u smrt.

Razgovarao: fra Antonio Musa

Svakog proljeća mi hercegovački franjevci sjećamo se 66-orice naše braće koji su stradali u Drugome svjetskome ratu i poraću. Krivica im je bila što su Kristovi i što su kao franjevački redovnici bili protivnici bezbožne komunističke ideologije. U ovome krozravno-uskršnju broju, o 77. godišnjici njihovih stradanja, razgovarali smo s fra Miljenkom Mićom Stojićem, vicepostulatorom postupa mučeništva, koji se u ime Hercegovačke franjevačke provincije skrbi da naša braća budu jednom uzdignuti na čast oltara i od Crkve proglašena mučenicima.

Fra Mića, obilježili smo ove veljače 77. obljetnicu ubojstva fratara na Širokome Brijegu, Mostaru, diljem Hercegovine i domovine. Intenzivno se bavite time što se tada zapravo dogodilo. Kakvi su osjećaji u Vama ovih dana?

Čovjek je u isto vrijeme tužan i ponosan na našu pobijenu braću. Tuga dolazi odatle što su na neljudski način prekinuti ti životi, što im nisu dali u miru umrijeti ili što im

nisu dali do kraja razviti darove koje im je Bog dao. Prisjetimo se da je prosječna dob ubijenih, njih 66, bila tek 41 godina. Nosili su na plećima svoju Provinciju i svoj narod htijući im dati još mnogo toga. Svjesni svega uzdignute glave, onako kako ih je Božanski Učitelj učio, pošli su u smrt. Zbog toga je čovjek ponosan. Pobijedili su u onom trenutku kada su ovi drugi mislili da su ih konačno pobijedili. Dokaz tomu je i mnoštvo duhovnih zvanja na Širokom Brijegu odmah nakon rata, dokaz tomu je i živa svijest u puku Božjem o veličini ili mučeništvu pobijenih hercegovačkih franjevaca.

Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« djeluje već 15-ak godina. Koji su njezini ciljevi, što je dosada postignuto i što još treba učiniti?

Zadaća Vicepostulature je istražiti sve što se može glede jugokomunističkog ubojstva hercegovačkih franjevaca. Treba pronaći još žive svjedočke, treba pronaći sve moguće dokumente, treba jednostavno dokazati da su ubijeni iz mržnje prema vjeri i da su svoje ubojstvo prihvatali na kršćanski način. I tek tada taj događaj postaje mučeništvo

Pritom vicepostulator ne smije ništa hotimično dodavati što bi im moglo ići u korist ili hotimično nešto skruti što im ne ide u korist. On jednostavno mora predstaviti istinu onakva kakva ona jest. Zbog toga se i on mora moliti za to, a i drugi svojom molitvom trebaju pomoći.

Trenutno smo na kraju ovoga prvoga istražnog dijela. Osim pronađenih dokumenata i prikupljenih svjedočenja, u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu pokopali smo i novopronađenih 6 posmrtnih ostataka ubijenih hercegovačkih franjevaca, tako da danas znamo za posljednje počivalište 37 naših fratara.

Čim Uprava Provincije dadne zeleno svjetlo, podnijet ćemo dokaze mjesnom biskupu da bi postupak mučeništva počeo na biskupijskoj razini i naša pobijena braća postali slugama Božjima.

Kakav je stav Božjeg puka prema mučeništvu naših fratara? Koliko je snažna duhovna povezanost naše pobijene braće s iskustvom žive Crkve, s duhovnim životom vjernika?

Da bi se nekoga proglašilo mučenikom potreban je tzv. vox populi ili glas puka. Od samoga početka

on je bio živ ovdje na Širokom Brijegu i svugdje tamo gdje su ubijani, kao i o onima koji su negdje jednostavno nestali. Tako su vjernici došli ovdje na Širokom Brijegu na ratno sklonište čim su čuli da su fratri tu ubijeni i zapaljeni. Naravno, vojska ih je smjesta pokupila, ali se oni nisu dali smesti. Trajalo je to sve do pada jugokomunizma.

Danas se vjernici mole na njihovo grobniču u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu po čitav dan, ne samo nakon sv. misa. Osobito je lijepo vidjeti kako se moli mladež koja ide u srednju školu u blizini ili se vraća s nastave. Jedino bih volio da nam malo više svjedoče o doživljenim milostima po molitvi za zagovor naše pobijene braće. Čuo je o tome i htio je vidjeti gdje se to dogodilo i pomoliti se na tim mjestima. Očito je nosio u duši onu ljubav Sv. Franje prema mučeništvu, kao i stvarnost mnogih franjevaca danas po svijetu. Progone ih, progone njihov vjerni puk, ali se oni ne daju. Izrazio je divljenje našoj braći na životnoj borbi kroz različite režime i na snalažljivosti te sve usporedio s borbom franjevaca u Svetoj Zemlji. Podupro je i Vicepostulaturu u njezinu radu izrazivši želju da pobijena braća što prije budu uzdignuta na čast oltara.

Poznata je stvar da je proces otkrivanja istine o našoj braći doprinio i otkrivanju istine o stradanju našeg naroda u cijelini. U svim vašim nastojanjima oko prenošenja istine dobivate li podršku kako crkvenih, tako i civilnih vlasti u našoj domovini?

Bogu sam zahvalan da su puk i naši pobijeni fratri zajedno i u otkrivanju istine o njihovom stradanju, kao što su bili zajedno u životu. Na početku smo otkrivali istinu i posmrtnе ostatke naše pobijene braće, ali su pobijeni vjerni članovi puka Božjega ostajali po strani jer Vicepostulatura to ne može činiti. No, došli smo na namisao utemeljiti po pojedinim općinama neko povjerenstvo koje bi se time bavilo. Zamisao se nije razvijala tako da smo napravili i koordinaciju tih povjerenstava, pokrenuli Groblje mira na Bilima te nastavili djelovati u Odjelu HNS-a za Drugi svjetski rat i poraće.

Postavljajući one križeve na Groblju mira ujedno popisujemo pobijene tako da ćemo na kraju svega imati prilično točan broj koliko je Hrvata katolika tada ubijeno s ove strane granice gdje su kršteni.

Generalni ministar Franjevačkog reda fra Massimo Fusarelli u posjeti skloništu podno širokobriješke crkve gdje su ubijena naša braća.

Razgovor: fra Miljenko 'Mića' Stojić

Sav ovaj posao do sada je neviđen u našemu narodu tako da u isto vrijeme gradimo i razvijamo tu namisao u prostoru i u srcima ljudi. Dobronamjerni na svim razinama i crkvene i društvene vlasti izlaze nam u susret. Spomenuo bih tu ponajprije Komisiju HBK i BK BiH za hrvatski martirologij na čelu s biskupom dr. Jurom Bogdanom te Hrvatski narodni sabor BiH na čelu s dr. Draganom Čovićem.

Vicepostulatura je i jedan od poticatelja osnivanja Groblja mira, središnjeg komemorativnog mjeseta hrvatskih žrtava u BiH. Sto nam možete kazati o ovome projektu, o nastanku i planovima zabilježnost?

Djelomično sam već odgovorio na ovo pitanje. Dodajmo još da smo do sada uspjeli ograditi taj prostor, sagraditi i posvetiti crkvu Sv. Josipu, postaviti i elektrificirati zvona, pokopati 154 posmrtna ostatka nepoznatih ubijenih, postaviti 227 križeva za crkvene i 2.120 križeva za civilne osobe... S radovima naravno nastavljam i dalje tako da do kolovoza, kada se obilježava Europski dan sjećanja na žrtve totalitarizma (komunizma, nacionalsocijalizma i fašizma) namjeravamo postaviti još oko 5.000 križeva. Na dovršetku ovoga pothvata trebalo bi ih biti oko 50.000. Sve je najlakše pratiti preko portala grobljemira.info.

Namisli za budućnost zaista ima dosta, ali ne bih nešto opširnije o tomu. »Protegnut« ćemo se onoliko koliko nam pokrivač bude dug. Zahvalio bih ovom prilikom svima koji su nam do sada svojim novčanim prilozima pomogli u svemu ovome. Među njima su i neki iz SAD-a i Kanade.

Na jednom ste mjestu kazali da na Groblju mira »mrtvi oživljaju žive«. To zvuči vrlo duboko i pjesnički izražajno. Što ste time željeli istaknuti? Nakon Drugoga svjetskog rata i porača kraj u koji spadaju Bile gdje je

Groblje mira jednostavno je opusatio. Ljudi su protjerani ili su morali odseliti zbog zlosilja i neimaštine. Ali su im ostali posjedi. Primjećujemo da su se pojavom Groblja mira stali vraćati u te krajeve, naročito otkada smo počeli proširivati pristupnu cestu. Promet je odjedanput postao življi. Ljudi stanuju negdje drugdje, ovdje obrađuju zemlju. Čvrsto sam uvjeren da će biti i pravih povratak, još samo da asfaltiramo cestu od Širokog Brijega do Bila. U Domovinskom ratu ona je, pak, predstavljala izlaz u slobodu opkoljenom Mostaru i srednjoj Bosni.

Usporedio s ovim događa se i »nutarnji povratak«. Stalno netko dolazi na Groblje mira, posebno neradnim danima. Mladima se priča o tomu što se to nekada davno događalo, oni tu dolaze i uče se pravoj povijesti. Groblje mira postaje, dakle, središte duhovne obnove čitavog hrvatskog naroda i obnove ovoga kraja.

U našoj domovini, s obje strane granice, i danas se često čuju pozivi na ona vremena u kojima je bilo poželjno ljude progoniti zbog njihove vjere. Pa i od strane onih koji

su službeni predstavnici javnoga života čuje se da su vremena kad se svećenike ubijalo bila »dobra stara vremena«. Ideologija je promijenila odijelo, ali čud joj je ostala ista. U tako zagađenom javnom prostoru, što je nama vjernicima činiti? Na što nas poziva primjer naših fratara?

Jugokomunistička ideologija je propala ideologija, jedno od suvremenih zlosilja jer je utemeljena na zlu. Priznao je to čak i Europski parlament kada je 2019. konačno komunizam stavio uz bok nacionalsocijalizma i fašizma. Odupirali su se tomu njegovi pristaše, sve uzalud. Zlo uvijek ima svoj kraj.

Zbog toga se mi danas ne bismo smjeli i trebali nešto posebno uzrujavati. Zla će uvijek biti, u ovom ili onom obliku. Nama je samo živjeti svoju ljudskost i svoje kršćanstvo do kraja i zacijelo ćemo pobijediti. Kazuje nam to i primjer naše pobijene braće. O njima se još i danas govori i govorit će se do kraja svijeta i vječka, skupljat će se činjenice o njihovu životu i radu, dok ovi drugi životare tek u povijesnim knjigama kao očit primjer kakav ne treba biti u životu.

Brojni naši čitatelji redovito posjećuju domovinu, osobito u ljetnim mjesecima. Neki od njih su posjetili i mjesto stradanja naših fratara. Želimo i ovim razgovorom potaknuti i druge da to učine. Kako je najbolje doći do vas i dogovoriti posjet Vicepostulaturi i središnjem žrtvoslovnom mjestu na Širokome Brijegu?

Najlakše je to učiniti preko e-adrese info@gospin-brig.info koja predstavlja naš samostan s njegovim sustavom prihvata hodočasnika. Mnogo toga o Širokom Brijegu i što se točno na njemu događalo može se pronaći preko portala www.gospin-brig.info i www.pobijeni.info.

Čekamo samo da prođu ova nesretna vremena ove stvarne ili nestvarne pošasti pa da Široki Brijeg ponovno živne. Dolaze čak i njegovi protivnici jer se žele sami uvjeriti zbog čega tolike priče o tom mjestu.

Na koncu, uz zahvalu na svemu što činite, obećavamo vam molitve da Crkva prepozna žrtvu naše braće, a Vas molimo da molite za nas. Što je vaša poruka našim čitateljima u ovome vremenu korizme i danima kada se sjećamo svojih žrtava?

Hvala Vam na obećanju molitve. Ona je uistinu potrebna u ovakvim i sličnim stvarima. Uvjeroj sam se doista puta u to na raznim stvarima koje sam radio. Kada su sva vrata bila zatvorena, svi naumi na podu, nakon molitve sve je ponovno počelo teći kako treba. Tako je i sada u Vicepostulaturi. Bog nas vodi prema cilju, samo ako mu to dopustimo.

Ujedno bi to predstavljalo i poruku čitateljima. Neka naša najdublja molitva bude: »Bože, pokaži mi put«. I taj put će se zacijelo pronaći. A budemo li mu crtali što nam i kako treba, piši propalo.

Raspon Trenutka

fra Janko Bubalo

Kap

po kap

Kapa Povijest

U rumeni ponor Vječnosti.

A Brijeg moj umiva stopala svoja

U ruju Pepela bratskog i Zore.

Hrast, oškropljen krvaju, i Gospa,

Ona u plavom, širokobriješka,

Nad Brijegom na straži stoje.

Prijatelj, koji to nije,

Koji podlokava cvjetove moje

I moje kamenje

I stopala zemlje,

Savija trubu od korova i

Zlokobno mi prijeti žderanjem djece.

I, nerođene!

No, moji su snovi troplet

Od inja, sunca i trave!

Budućnost se rascvjetava kćer bokun naranče

U ruci nevinih zemlje Hercegove. Jer:

Vrijeme je žrvanj u kojem i ono se melje

I truje se sokovima brašenice svoje.

U mojoj zemlji cvijet je na Kamenu začet!

Na njegovu dlanu Hrast i Gospa stoje,

Nad posvećenim Pepelom vjetrove lome.

A, vrijeme kaplje

u beskraj.

A Conversation with fra Miljenko Mića Stojić

Vice-Postulator for the Martyrdom Cause of fra Leo Petrović, and 65 of His Fellow Franciscan Friars, killed by Communist in 1945.

Conducted by fra Antonio Musa

This February, we have marked the 77th anniversary of the killing of our friars in Široki Brijeg, Mostar, Hercegovina, and across our homeland. You are intensively engaged in discovering exactly what happened at that time. What emotions are your feeling these days?

A person is, at the same time, both sad, and proud of our brothers who were killed. The feeling of sadness comes from the fact that our fellow brothers' lives were cut short in so inhuman a manner - that they did not allow them to die in a peaceful manner, or that they were not allowed to fully develop the gifts God gave them. Keep in mind, that the average age of those slain - 66 of them - was only 41 years. They bore on their shoulders, both, their Province, and their People. They desired to gift them much more. Aware of all, with heads raised high, they went to their deaths in the manner that our Divine Teacher taught them. For this reason, one must be proud. They were victorious in the very moment when those who slew them thought that they were finally victorious over them. A proof of that

is that there were many subsequent religious vocations in Široki Brijeg after the war. A further proof is the fact that the People of God have a living awareness of the exalted state of martyrdom of these liquidated Hercegovinian Franciscans.

The Vicepostulature investigating the martyrdom of Fra Leo Petrović, and that of 65 of his fellow friars, has been dealing with this cause for the past 15 years. What are the goals of the Vice-Postulator's Office? What has been accomplished thus far? What more must be done?

The task of the Office of the Vice-Postulator is to investigate all that it can regarding the murders of the Hercegovinian Franciscans by the Jugo-Communists. We need to find witnesses who are still alive, we need to find all possible documents relating to their liquidation, simply put, we must also establish that the friars were killed out of pure hatred towards our Faith, and that our friars went to their deaths in a true Christian manner. It is only then, that this vicious deed can be designated a martyrdom. In keeping with

this, the Vice-Postulator may not intentionally add anything to the facts which would be of benefit to their cause, or, intentionally, hide, or fail to report anything which acts against benefit to their cause. Simply put, the Vice-Postulator must present the truth as it is. Hence, the Vice-Postulator must pray to that end, and others, too, must aid him with their prayers.

Presently, we are at the end of the first phase of our investigations. Other than the sources we have uncovered, and the witness-statements we have accumulated, we have buried in our church in Široki Brijeg the newly-found remains of six of our Hercegovinian Franciscan brothers who were killed, thus,

as of the present, we know the final resting place of 37 of our fellow friars. As soon as the Administration of our Franciscan Province gives us the green light, we will take the results of our investigation to the local Bishop so that the cause for having our friars declared to be "Martyrs for the Faith," can begin at the Diocesan level, and that our brothers can be declared "Servants of God."

What is the stance of the People of God towards the mar-turdom of our friars? How strong is the spiritual connection of our slain brothers with the experience of the living Church - with the spiritual life of our faithful?

In order for one to be declared a martyr, there must be what is known as vox populi, that is, "the voice of the people." From the very start, that voice was strong, and alive here in Široki Brijeg, as well as in the very places where they were slain, and in the places where their burial sites are unknown. Thus, the Faithful came here to Široki Brijeg, to the bomb shelter, as soon as they heard that the friars had been slain, and their bodies burned. Of course, the army cornered them, but they did not allow themselves to be deterred. This response on the part of the People of God continued until the very fall of the Jugo-Communist State. Today, throughout the day, not only during the time of daily Mass, the Faithful come to our monastery church to pray for our slain brothers at their burial site. It is especially nice to see high school students stopping by to pray. I would only wish that they would more easily share any received answers to their prayers which they raised to our slain brothers. They are still learning to do so. Sadly, Jugo-Communism strongly prevented open declarations of belief. Also, even today, society is not too inclined to utter such declarations openly.

What is it in the witness given by fra Leo Petrović, and his - and our - brothers that inspires us today? And, what is it that makes them unique in the history of so many other persecutions in the Church, and in our own People?

They were not slain because of any personal errors, or their views. They were slain because of the symbol that is Široki Brijeg. This, our mon-

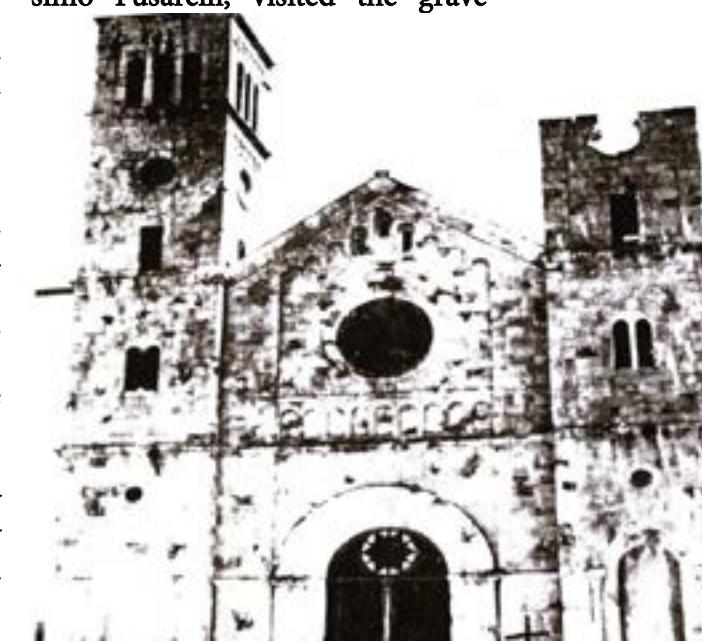
astery, through the zeal of our predecessors who arrived here in 1846, to nothing but a bare field, and which now represents a religious, patriotic, and cultural center, not only for their own birthplace, and for all of Hercegovina, but also for all our Croatian Homeland. Children from various parts came here to learn and for their betterment. They left Široki Brijeg as firm believers, and patriots. Naturally, there were some opposite examples: evil always endeavors to sweep away that which is good. This lit the signal to the atheistic Jugo-Communists convincing them that they must die out the light of that signal. But, they deceived themselves in that regard. Not only this their effort resound far and wide, which forced them to create lies as to why they carried out their evil deeds, but it continues to resound across the entire world to this day.

Many pilgrims who come to the Shrine of Our Lady of Peace, make a stop in Široki Brijeg especially to pay their respects to our slain brothers. They recognize the greatness of our slain brothers, and they carry their story to all parts of the world so that they might thereby live.

Recently, the Minister General of our Franciscan Order, fra Massimo Fusarelli, visited the grave

of our slain friars in our church in Široki Brijeg. How did it feel thost the successor to Saint Francis, and to bring him to the place where the blood of our slain brothers drained their very Franciscan vows from their bodies? What was said by our Father General?

We were really pleased that he came to our monastery. It was especially dear to us to learn that he specificaly came to pay homage to our slain brothers. He heard about their slaying, and, he wished to see where this unfolded, and to pray for them in each of those places. Cleary, Father General carries in his soul the same love St. Francis had toward martyrs, as well as the reality facing many Franciscans in various parts of the world. They are persecuted, their faithful flocks are persecuted, yet, they do not give in. Father General expressed admiration for our brothers in their battles against various regimes, and for their adaptability. He compared such battles to those that took place in the Holy Land. He also expressed support for the Office of the Vice-Postulator, and its work. He expressed the hope, and wish, that our slain brohers would be raised to the Altar of Sainthood as quickly as possible.

Crkva na Širokom Brijegu nakon okončanja borbi u proljeće 1945.

The church where our friars were killed at the end of the WW2.

The process of discovering the truth about our slain brothers, is commonly known, and it has also resulted in the uncovering the truth about the sufferings and persecutions of our People as well. In all your efforts to reveal this truth, are you receiving support in your efforts from both, Church officials, as well as those from the Government?

I am grateful to God that our faithful, as well as our slain brothers, remain united even now, as they were in life, in the effort of discovering the full truth concerning their sufferings. At the start of this process, we began to reveal the truth of what happened, as well as collect the earthly remains of our slain brothers; however, our loyal members of the People of God, remained unaddressed. This is so, since the Office of the Vice-Postulator cannot carry out that function. However, we hit upon the idea of creating a commission across individual Counties, which would address the problem of those People of God who were also slain by the Jugo-Communists. The idea took root, such that we created a mechanism for coordinating the work of these commissions. We also moved to establish Peace Cemetery on Bilima, and continued to work with the Office of HNS, dealing with the Second World War, and its aftermath. By placing the grave markers in Peace Cemetery, we, at the same time, create a register of those who were slain. When this work is concluded, we will then have a reasonably accurate number of our Croatian Catholics who were slain, on this side of the boundary where they were baptized.

This entire task, at present, remains largely unknown among the people. Thus, we are, at the same time, building, and spreading that, though at all levels. Both our Church officials, and those of our Government, are assisting us in that effort. In that

regard, let me mention the HBK, and the BK BiH Commissions dealing with Croatian Martyrology. The Commission is headed by Bishop Jure Bogdan, as well as the Croatian Peoples' Parliament, headed by Dragan Čović.

The Office of the Vice-Postulator is also one of the initiators of the Peace Cemetery, the central place commemorating our Croatian victims in Bosnia and Herzegovina. What can you tell us about this project, about its start, and plans for its future?

I already gave partial answer to that question. Let me add: up to the present, we have succeeded in marking that space, building, and consecrating the church dedicated to St. Joseph, erecting, and mechanizing the bell tower and its bells, burying the remains of 154 of those who remain unknown, erecting 227 grave markers for religious and clergy, and 2,120 grave markers for civilians. Of course, we continue with the work to be done. Hence, in August, when the European Memorial Day of Remembrance is marked, commemorating the victims of Totalitarianism, (Communism, National Socialism, and Fascism), we plan to place 5,000 grave markers. When this process reaches its conclusion, there will be at least 50,000 additional such Crosses, that is, grave markers. All this information can be viewed over the website: grobljemira.info. Future ideas are in abundance, but, at this point, I will not say much more. We will stretch as far as the blanket covering allows. I wish to thank all those who aided us financially to carry out this work, including some from the USA, and Canada.

You pointed out somewhere that the "dead are resuscitated to life" in Peace Cemetery. This thought is truly deep, and is expressed quite poetically. What did you wish to stress by using that phrase?

Following the Second World War, and its aftermath, the area where the Peace Cemetery is located, was largely abandoned. The people were forced to move, or else, they had to move because of force against them, or for lack of sustenance. Nonetheless, their ancestral homestead remained. We have noticed that with the establishment of Peace Cemetery, people began to return to that area, especially since we began to widen the road approaching the site. Traffic, suddenly, began to increase. Many live somewhere else, but they work their ancestral land here. I am firmly convinced that there will soon be true returnees to their ancestral homes. All that needs to be done is to complete the asphalted road from Široki Brijeg, to Bila. During the Homeland War of the 90's, that road represented an exit to freedom from besieged Mostar, and central Bosnia. Parallel to this, what is also happening is an "internal return." People are always coming to visit in the Peace Cemetery - especially when not working. Stories of what happened long ago are related to the youth. The youth, in turn, come to the cemetery and, thereby, begin to learn real history. Peace Cemetery, thereby becomes a center of spiritual renewal for our entire Croatian People, and a renewal for this area, as well

On both sides of the border of our homeland, even today, we often hear an echo of the past when it was considered desirable to persecute people because of their faith. Even some who are official governmental representatives of the people can be heard to express a longing for "the good old days" when priests were persecuted and slain. Ideology has changed its attire; however, its character and temperament remains the same. In such a polluted public atmosphere, what can we, who believe, do? What are we called to do by the example of our brother friars?

Provincijal fra Miljenko i fratri na mjestu stradanja širokobrijeških franjevaca / Fr. Miljenko, provincial minister and other friars at the place where our brothers were killed...

The Jugo-Communist ideology is a failed ideology. It is a contemporary evil force because it is founded on pure evil. Even the European Parliament acknowledged this when, in 2019, it classified Communism as being at the same level as National Socialism [Nazi], and Fascism. Adherents of that ideology resisted that declaration, but to no avail. Evil always meets its ultimate end. Today, we, therefore, need not distress ourselves on that account. There will always be evil in one form or another. It is for us to live our humanity, and our Christianity, to its fullest, and, in the end, we will be victorious.

The example of our slain brothers clearly points to this. They are still spoken of today, and will continue to be spoken of until the very end of the world. Facts about their lives, and work, will be collected and gathered, while their persecutors, will only find life in historical books, and, they will be depicted as examples of how one is not to live or act.

Many of our readers visit the homeland on a regular basis, especially

during the Summer months. Some of them have visited the place where our brothers were slain. With this conversation, we hope to encourage others to do so. What is the best way to contact you, and to arrange to visit the Office of the Vice-Postulator, and the actual martyrdom site in Široki Brijeg?

The easiest way to do so is by way of e-mail. The e-mail address is as follows: info@gospin-brig.info. This e-mail address leads one to our monastery, and to the services available to pilgrims. Much information about Široki Brijeg, and all that took place there, can be found on our portal: www.gospin-brig.info, or at the following: www.pobijeni.info. We await the day when this real, or unreal, awful pestilence is over, and when Široki Brijeg will once again see its life revived. In fact, even our adversaries come here because they wish to learn why so much is reported about this place of martyrdom.

In conclusion, along with our thanks for all that you are doing, we prom-

ise to pray for you, and ask that you also pray for us. Meanwhile, what message do you wish to convey to our readers during this Lenten Time, and in these days when we remember our fallen brothers?

Thank you for your promise of prayers. Prayer is truly necessary for this, and similar tasks. I was often convinced of the need for prayer in the various tasks that I was called to do. When all doors seemed to be closed, when all our intentions fell to the ground, all began to flow as it should, once we prayed. This is so, even now, with our work as Vice-Postulator. God leads us to our goal, if we only allow Him to do so. This, at the same time, can serve as advice to your readers.

Let our deepest, and most sincere prayer be: "Lord, show me the way!" And, that path will, for certain, be found. However, if we lay out the path, and tell Him what we think we need, then, in such a case, write down that all has failed.

800 GODINA ZLATNE BULE ANDRIJE II.

Velika subota

*U praznini Tvojega groba
pronašli smo smisao opstanka.
Zato nad našom prošlošću
bdije Andeo.*

Rajmund Kupareo

PIŠE: fra Antonio Petric

Hrvatska povijest na prijelazu iz 12. u 13. stoljeće obilježena je sukobom na kraljevskom dvoru oko toga tko će biti novi ugarsko-hrvatski kralj. Sukob se vodio između dva brata, Emerika i Andrije. Emerik je kao stariji Belin sin naslijedio svoga oca na ugarsko-hrvatskom prijestolju 1196. godine. Odmah iduće godine pobunu protiv njega poveo je bratu mu Andrija i proglašio se hrvatskim hercegom i samostalno vladao područjem srednjovjekovne hrvatske kraljevine južno od Gvozda. U želji da učvrsti tu svoju vlast Andrija je počeo davati razne povlastice plemićkim obiteljima (s tom praksom počeo je još njegov otac Bela III.) i tako se počela stvarati plemićka elita u hrvatskim, a kada je postao kralj i u ugarskim zemljama. Emerik umire 1204. godine i na nekoliko mjeseci novi kralj postaje njegov sin Ladislav IV. Nakon Ladislava na vlast napokon dolazi Andrija II.

Andrija je nastavio s politikom raznih ustupaka pojedinim plemićkim obiteljima kako bi stekao oko sebe krug odanih ljudi. U Hrvatskoj i Dalmaciji se Frankopani, Cetinski, Kačići, Kurjakovići i Bribirski počinju izdvajati iznad ostalih plemićkih obitelji, a u Slavoniji to postaju Babonići kasnije prozvani Blagajskima. Andrija II. u Hrvatskoj i Dalmaciji nije imao previše utjecaja tako da ove obitelji počinju preuzimati vlast u većim gradovima nauštrb njihovih stanovnika. U Slavoniji je kralj imao puno veći utjecaj jer je imao velike zemljišne posjede s kojih je ubirao porez. Te je zemljišne posjede počeo davati plemićkim obiteljima kao nagrade za zasluge što su činili za njega. Oni su bili izuzeti iz vlasti kraljevskih župana, samostalno su ubirali porez i nad njima nije imao nitko nadzor osim kralja koji bi im redovito progleđavao kroz prste. Sukobi između plemićkih obitelji i ostalih slojeva društva narasli su nakon Andrijinog križarskog pohoda 1216.-1217. godine.

Vrativši se iz križarskog rata, Andrija II. je potpao pod utjecaj svojih velikaša i počinje im davati još veće ustupke i zemljišne posjede. Nezadovoljno ovakvim stanjem, napose zbog prevelikog utjecaja pojedinih obitelji na kralja, svoj glas nezadovoljstva podiže niže plemstvo te razni kraljevski službenici. Kralj se

našao u nezavidnoj situaciji i vjerojatno pod prisilom svih strana morao je 1222. godine izdati bulu, kasnije prozvanu Zlatnom bulom. Bulom su se nazivali svi službeni dokumenti koje su izdavali članovi kraljevske obitelji Arpadovića. Pridjev zlatna bula je dobila jer je zapečaćena zlatnim kraljevskim pečatom, nije sačuvana u originalu, a njezin najstariji prijepis je iz 1318. godine. Prema buli kralj je morao jednom godišnje sazvati i presjedati sudom na kojeg bi dolazio niže plemstvo. Kralj i njegovi podanici nisu smjeli tražiti besplatna konačišta za sebe i konje na područjima kojima upravlja niže plemstvo. Ako neki plemić ostane bez sina, njegova imovina može prijeći kćeri ili rodbini, kralju bi potpala tek ako se nitko od rodbine ne bi javio. Plemići su morali ići samo u obrambeni rat, a u slučaju napada na drugu zemlju ukoliko bi se javili u kraljevu službu kralj bi ih za to morao isplatiti. Mnoge službe postaju nasljedne, a isto tako lako se izgube ukoliko se dokaže da službenik ne radi dobro svoj posao. Porezi se mogu plaćati i u naturi, a kralj ne smije nikoga siliti na plaćanje u novcu.

Ovo su važnije odredbe ove bule, a nama najzanimljivija točka bule bila bi točka 31. u kojoj piše: "Ako pak mi ili tko od naših nasljednika ikad ushtjedne raditi protiv ove naše odredbe, neka po ovoj povelji bude zauvijek slobodno, a da se i ne ogriješi o vjernost, ne samo biskupima nego i drugim dostojanstvenicima i plemićima kraljevstva svima kolikima i svakomu za sebe, sadašnjima i poznjima, oprijeti se i protiv-

iti nama i našim nasljednicima." (Matković, 2006.) Upravo su na temelju ove točke Zrinski i Frankopani počeli urotu protiv cara Leopolda I. Habsburga. Oni su bili ubijeni kao izdajice, a ustvari su željeli veća prava za zemlju u kojoj su živjeli i od Osmanlija je branili.

Zlatna bula koliko god bila revolucionarna za ono vrijeme ipak nije previše zaživjela za života Andrije II., on je jednako provodio svoju politiku s tim da je više puta zbog Zlatne bule dolazio opet u razne sukobe i zbog toga bio kratko vrijeme izočen iz Crkve. Bula se počela provoditi tek u 14. stoljeću i bila je vrijedeći pravni dokument sve do raspada Austro-Ugarske Monarhije 1918. godine.

Mir vam i dobro.

Literatura: Ferdo ŠIŠIĆ, Povijest Hrvata; Pregled povijesti hrvatskoga naroda 600.-1526., I. dio, Split, 2004., Trpimir MACAN, Povijest hrvatskoga naroda, Zagreb, 21992., Hrvoje MATKOVIĆ, Na vrelima hrvatske povijesti, Zagreb, 2006., Petra KOLESARIĆ, "Povjesne okolnosti u Engleskoj i Ugarsko-Hrvatskom Kraljevstvu u vrijeme nastanka Velike povelje sloboda i Zlatne bule Andrije II.", u: Essehist, 10 (2019.), str. 32-41.

800 Years since the Issuance of the Golden Bull of Andrew II

BY: fra Antonio Petric

Croatian history, at the turn of the 12th into the 13th Century, is marked by a conflict within the Royal Court as to who will succeed as the new Ugro-Croatian king. The conflict raged between two brothers, namely, Emerick, and Andrew. Being the older son of Bela, Emerick succeeded his father to the Hungarian-Croatian throne in the year 1196. The very next year, his brother Andrew raised a revolt against Emerick, and declared himself to be a Croatian Duke, and independently ruled the region of the Croatian Kingdom south of Gvozd, as it existed in the Middle Ages. In his desire to strengthen his authority, Andrew began to award various privileges to the nobility. (His father, Bela III, began this practice before him.) This marked the start of the creation of a Croatian line of nobility, and when he ultimately became the King, it crossed over into Hungarian lands as well. Meanwhile, Emerick died in 1204, and within a few months, his son, Ladislav IV became the new king. Following the reign of Ladislav, Andrew II assumed kingship.

Andrew continued the political path of granting privileges to individual noble families so that he could assure himself of having a circle of trusted persons surrounding him. Meanwhile, in the provinces of Croatia, and Dalmatia, the following families began to stand apart from the remaining noble families, namely, the families of Frankopan, Cetinski, Kačići, Kurjakovići, and Bribirski, while in the province of Slavonia, the Babonići, later to be known as Blagajski, fit the same picture. Andrew II did not have much influence in the provinces of Croatia, or Dalmatia, and, as a result, the above-mentioned families began to assume power in the larger cities to the detriment of the local citizens. The King, meanwhile, had greater influence in the Province of Slavonia since he held large land holdings in Slavonia, and could garner taxes from them. The King began to gift some of his land holdings to various noble families as a reward for the favors they did for him. These families were exempt from oversight by the King's Prefects, and they could impose taxes on their own authority. Meanwhile, no one had regulatory supervision over them, other than the King himself. The King, in the meantime, as a matter of course, looked the other way. Conflicts between the noble families, and the other societal classes, increased following King Andrew's Crusade venture in 1216, through 1217.

Returning from the Crusade War, King Andrew II fell under the influential pressure of his noble families, and began to gift them with greater concessions and more of his lands. Dissatisfied with the state of affairs, most especially with the great influence on the King of individual noble families, the lower nobility, along with some of the King's servants, raised their voices of protest. The King found himself in an untenable situation, and, most likely, and, most likely, under pressure from all sides. He had to issue a Royal Bull in 1222, which was later to be known as the Golden Bull. All official documents issued by members of the King's family, the Arpadović's, were known as Bulls. The adjective zlatna, that is, Golden Bull, was given to the Bull which the King issued, because it was sealed with a golden Royal Seal. The original, unfortunately is not preserved, but its oldest known copy date back to 1318.

Based on the content of the Bull, the King was obligated to sit as Judge, once a year. The lower nobility would attend that session. Also, the Bull provides that the King, or his attendants, were not to seek free housing for themselves, or for their horses, in areas governed by the lower nobility. The Bull also provides that if a given noble should die without a surviving son, his

It is precisely on the basis of this provision in the Bull that Zrinski, and Frankopan, initiated their revolt against Hapsburg Emperor, Leopold I. They were killed as traitors, when, in fact, all they wished for was greater control over the nation in which they lived, and which they defended against the Ottoman Empire.

estate can cross to his daughter or relatives. It would pass to the King only if no one of the deceased's relatives failed to respond. Again, according to the Bull, a nobleman was obligated to serve in a defensive war. In the event of an attack on some other nation, and, if they should volunteer for the King's military service, the King was obligated to pay for that service. Many forms of service can be inherited, but, they also can be lost if it is shown that the servant does not carry out his task in an acceptable manner. Taxes, according to the Bull, can be paid in kind; however, the King may not force one to pay in money.

The above outlines the more important points of the Golden Bull. However, for us, perhaps the most interesting article in the Bull is to be found in Provision 31, which states the following: "If I, or one of our heirs, should ever dare violate this, our command, as based in this Charter, let it be forever free, and allowed, not only to Bishops, but to other dignitaries, and nobles of the Kingdom, collectively, or individually, to those in the present, and

to those that follow, to hold that I, or one of our heirs, be held to have sinned against loyalty to it, and that they be free to resist us, or our heirs." (Matković, 2006)

It is precisely on the basis of this provision in the Bull that Zrinski, and Frankopan, initiated their revolt against Hapsburg Emperor, Leopold I. They were killed as traitors, when, in fact, all they wished for was greater control over the nation in which they lived, and which they defended against the Ottoman Empire.

Regardless of how revolutionary the Golden Bull was for its time, it did not last too long during the life of Andrew II. He continued to carry on his very same politics, and, because of that very same Bull, he violated it at various times, and, as a result, was excommunicated from the Church for a short time. The Golden Bull was put into effect seriously only in the 14th Century. It served as a valid legal document until the very dissolution of the Austro-Hungarian Monarchy in 1918.

Peace and Good be with you!

IN ODIUM FIDEI: Blažene Drinske mučenice

PIŠE: fra Lovro Šimić

“Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom. Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti.” (Lk 9, 23-24)

Postojanje svega stvorenoga u bitnome je određeno jednim procesom: ponavljanjem, i prva asocijacija na taj pojam je krug. Kao i sve drugo stvoreno, i čovjek se stalno vrti u krug. Ciklus života je kružan – jedni se rađaju dok drugi umiru i kad bude red za ove koji su se rodili da umru, rađaju se neki novi. I tako u krug. Dobra vremena stvaraju slabe ljude. Slabi ljudi stvaraju loša i teška vremena. Loša i teška vremena stvaraju snažne i odlučne ljude. Snažni i odlučni ljudi stvaraju dobra vremena. I tako u krug. Pet časnih sestara Kćeri Božje Ljubavi živjele su u lošim i teškim vremenima, a svojim snažnim i odvažnim životnim primjerom potakle su bolja vremena.

S. M. Jula Ivanišević (Hrvatica, 48 g.), s. M. Berchmana Leidenix (Austrijanka, 76 g.), s. M. Krizina Bojanc (Slovenka, 56 g.), s. M. Antonija Fabjan (Slovenka, 34 g.) i s. M. Bernadeta Banja (Mađarica iz Hrvatske, 29 g.) su časne sestre koje su pripadale redovničkoj zajednici Kćeri Božje Ljubavi. Tu redovničku zajednicu u Beču je osnovala s. Franciska Lechner na blagdan Marijinog prikazanja, 21. studenoga 1868. godine. Iako je ona već pripadala jednoj redovničkoj zajednici, s vremenom je, uz molitvu i osluškujući poticaje Duha Svetoga, shvatila da je pozvana na nešto drugačije. Napokon se odvažila napustiti svoju zajednicu i sama je osnovala novu Družbu koja djeluje po pravilu sv. Augustina. Za geslo je odabrala: Sve za Boga, za siromahe i za našu Družbu. U životu je provodila načelo koje je i svojim duhovnim kćerima ostavila za zadaču: Činiti dobro, darivati radost, usrećivati i voditi u nebo. Svrha ove zajednice bila je pružiti siromašnim djevojkama i kućnim pomoćnicama dom, odgoj i obrazovanje. Osim toga, Majka Franciska otvarala je sirotišta, internate i škole za siromašnu djecu.

Na naša područja, točnije u Bosnu i Hercegovinu, članice ove redovničke zajednice predvođene č. s. Franciskom stige su 1882. godine na poziv saraje

vskog nadbiskupa Josipa Stadlera. Nakon petsto godina otomanske vladavine na ovim područjima vlast preuzima Austro-Ugarska monarhija koja je pridonijela razvitku društva, kako gospodarskom, tako i kulturnom. Budući da je ova Družba djelovala iz Beča, iz carskog središta, bilo im je omogućeno doći u Sarajevo i tako započeti sa svojom službom. Uspostavili su svoje domove, kuće i škole, a uzdržavale su se i svojim radom. Budući da su se brinule za siromašne i zapostavljene, nisu marile tko je tko, vjernik ili nevjernik, muško ili žensko, staro ili mlado, nego su se jednako brinule za svaku osobu koja je došla na njihova vrata i zatražila njihovu pomoć. I tako sve do ratnih godina drugog svjetskog rata kada je život ovih sestara prekinut na najokrutniji mogući način.

Bila je zima 1941. godine, mjesec prosinac, pred Božić. Hladno i beščutno zločinačko srce nije marilo ni za vanjsku ni za unutarnju hladnoću. Posebno nije marilo za rođenje Onoga koji je svjetlo ovoga svijeta. Nije marilo za Onoga koji je bio pun vatre Duha Svetoga i koji je sposoban osloboditi, rasvijetliti i ugrijati svako ljudsko srce. Tih dana zima je bila ledenja i okrutnija. Dana 11. prosinca 1941. četnici su opkolili samostan ovih sestara na Palama. Ubrzo su provalili u zidine samostana, izveli sve one koji su bili unutra, a samostan opljačkali i zapalili. Časne sestre i jednog svećenika koji je bio u samostanu sa sestrama, poveli su prema Goraždu. Nakon četiri dana hoda po snažnoj i hladnoj zimi, četiri sestre su

IN HATRED ON FAITH: Martryrs of Drina

BY: fra Lovro Šimić

“If anyone wishes to come after me, let him deny himself, and take up his cross daily, and follow me.” For he who would save his life, will lose it; but he who loses his life for my sake, will save it. (Lk. 9:23-24).

The existence of all that is created basically is determined by a given process—that of repetition. The first association attached to that idea is a circle. Like all else that was created, man, too, constantly spins in a circle. The cycle of life is circular—some are born, while others die, and when it is time to die for those who were born, new persons will be born. And, thus it goes, in a circle. Five Venerable Sisters, Daughters of Divine Charity, lived in bad, and difficult times, yet, with their powerful and courageous example, they inspired better times.

Sister Mary Jula Ivanišević (A Croat—48), Sister Mary Berchman Leidenix, (An Austrian, 76 yrs. old), Sister Mary Krizina Bojanc (Slovenian, 56), Sister Marz Antonija Fabjan, (Slovenian, 34), and Sister Mary Bernadette Banja (Hungarian, from Croatia, 29). These Sisters were members of the order known as The Daughters of Divine Charity. This religious order was founded in Vienna by Sister Franciska Lechner, on the 21st of November 1868. Even though Sister Franciska already was a member of a religious order, with the passage of time, and at the promptings of the Holy Spirit, she came to graps that she is being called to something else. Subsequently, she decided to leave her religious order, and then proceeded to form her own religious order. She elected to follow the Rule of St. Augustine. As the motto for her new order, Sister Franciska chose: All for God, for the poor, and for our religious society. In her life, Sister Franciska observed the principle she laid down to her spiritual sisters: Do good; gift joy; share happiness; and lead people to Heaven. The purpose of this new society of religious was to offer poor girls, and housemaids, a home, education, and good upbringing. Beyond all of this, Mother Franciska founded orphanages, boarding schools, as well as schools for the poor.

Lead by Venerable Mother, Sister Franciska, she and her fellow religious arrived in our part of the world, namely, in Bosnia and Herzegovina, in 1882, in re

sponse to a request by Archbishop Josip Stadler. After some five-hundred years of Ottoman rule in that part of the world, the power was passed on to the Austro-Hungarian Monarchy. The Monarchy did much to develop, and extend, this religious order, both in an economic way as well as in a cultural manner. Inasmuch as this religious order worked, and was active in Vienna, the center of the Empire, it was possible for them to establish themselves in Sarajevo, and thus, to begin their work across our lands.

They established their religious houses and schools, and they met their daily needs through their own work. Since their mission was to care for the poor, and neglected, they did not care who one was—a believer, or non-believer, male or female, old or young. They showed equal care for every person who came to their door, or who sought their aid. They did so up to the time of the Second World War, when the life of these good Sisters was cut short in a most brutal manner.

It was the winter of 1941, the month of December, a bit before Christmas. The cold, and unfeeling criminal heart did not concern itself with feelings of cold or warmth. Nor did they concern themselves with the birth of Him who is the Light of the World. That criminal heart did not concern itself with the One who was filled with the Fire of the Holy Spirit, the One who is capable of freeing, enlightening, and warming every human heart. Those winter days were colder and sharper than usual.

On the 11th of December 1941, the Četniks surrounded the convent located on Palama. It did not take them long to break-through the convent wall, or to remove all who were within the convent. They ransacked and pillaged the convent and then, set it ablaze. The nuns, and one priest who was in the convent at the time, were taken off toward Goražde. The priest who was with them at the time, was then released. Meanwhile, Sister Berchman, inasmuch as she was old, and frail, was dropped off in one of the villages on the way toward Goražde.

In the garrison, the soldiers humiliated the nuns in every manner possible. They threatened to kill them if they did not yield to their demands. The good Sisters were firm in their determination, and said no to their demands. These good women were conscious of their gift, and calling, as well as the vows they made to God. They were prepared to defend their dignity and vows, at all costs. That same day, in the evening of the 15th of December 1941, those same soldiers, drunk,

and angry, came to the good Sisters with the intent of violating them. The Sisters were only too aware of what was awaiting them, and rather than submit to the soldiers' intent, and threats, they, with firm determination, jumped through the second-floor window.

At first, the soldiers were in shock, but exited quickly. When they saw the half-alive, broken bodies of these good nuns, they decided to kill them. With the thrust of their knives, they brought to an end that which the fall itself did not do. They took their lives, but they did not succeed in taking their souls. Following this, they tossed their bodies into the cold waters of the River Drina. Sadly, their bodies were never found. They disappeared as did many before and after them.

After a few days, these same Četnik soldiers returned just before Christmas, that is, on the 23rd of December 1941, to the village where they dropped old Sister Berchman, and told her that they would take her to the rest of the Sisters. They killed Sister Berchman by the Pračanski Bridge. According to some witnesses, Sister Berchman's body was discovered by German soldiers. They said the Germans buried Sister Berchman's body in Sjetlinski Forest. Even though great effort was made to discover Sister Berchman's grave, it was never found.

If only Nature were able to speak: the forests, the rivers, the fields, the mountains! I think that man would not be able to stand to hear what they had to say. The earth, stones, water, and fire, conceal so much of what will never be uncovered. That which is concealed, is known only to Him who created them. Like many others, so, too, these good Venerable Sisters, those who remained faithful to the end, are known to Him. They carried their Cross all the way to Golgotha, and there they died. In the eyes of their enemies, their enemies succeeded—but, their success was only short-lived.

The victory was awarded to these good virgins, and, for their victory, they were given an eternal reward: they received their beloved Betrothed One, the One whom they eagerly awaited. Let the holiness of these good Sisters serve as an example for us in these days when man wanders aimlessly through the wilderness of worldly, and flesh-driven satisfactions, and degrees of success. These—simple women, filled with love—left us footprints leading to holiness, footsteps which we, too, are meant to walk.

Blessed Martrys of Drina - pray for us!

Molitva za proglašenje svetim blaženih Drinskih Mučenica

*Gospodine Bože,
ti si blažene Drinske mučenice,
sestre Julu, Berchmanu, Krizinu, Antoniju i
Bernadetu obdario milošću redovničkog zvanja
i snagom da svoju vjernost i ljubav prema tebi
potvrde proljevanjem krvi.
Udjeli i nama postojanost u vjeri da se,
i uz cijenu trpljenja, ne odijelimo od tebe.*

*Ponizno te molimo da ove svoje blaženice
pridružiš zajedništvu svetih sveopće Crkve da
bismo još odvažnije slijedili primjer njihova
života i iskusili njihov moćni zagovor u svojim
potrebama i životnim borbama.*

Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Zbog ljubavi prema Hrvatskoj odslužio je 23 godine, jedan mjesec i 14 dana zatvora.

Dijaspora.hr

Ante Ljubas
Roško Polje, četvrtak, 23. prosinca 1944.
Split, četvrtak, 9. prosinca 2021.
Zatvorski broj: 89329-024

Ante Ljubas rođen je 23. prosinca 1944. u Roškom Polju, od oca Stjepana i majke Ruže rođ. Kolak. Ante je peto od šestero djece u obitelji Ljubas (Luka, Stana, Petar, Mara Ante i Ivka). U potrazi za boljim životom obitelj se 1953. godine preselila u Sotin, blizu Vukovara. Tamo je Ante proveo djetinjstvo i ranu mladost. Tako već u ranom djetinjstvu postade putnik u traženju za boljim.

Bivajući svjestan što je sve komunistički režim učinio njegovim mještanima, rođacima i susjedima, nakon završenog zanata, Ante, mlad, idealist, u 22. godini života bježi iz komunističke Jugoslavije u Francusku. Bijaše to godine 1966.

U Parizu stječe prognaničko iskustvo osjetivši još veću nepravdu nad hrvatskim narodom i doznajući sve više istinu koju nije ni mogao znati u komunističkoj Jugoslaviji. U Pariz uspijeva dovesti svoju dragu sestruru Ivku, najmlađe dijete obitelji Ljubas.

Zajedno s Ivkom Ante 1967. godine dolazi u Chicago. Bio je član "Hrvatskog folklornog društva Chicago" te jedan od osnivača i predsjednik "Kulturno društvo Zrinski Frankopan". Nastupa u nekoliko hrvatskih drama. Izvrsno je glumio glavne uloge. Za glavnu ulogu u "Hasanaginici" nagrađivan je od publike i u hrvatskom emigracijskim tiskovinama. Aktivan je u Hrvatskoj župi Sv. Jeronima i mnogim hrvatskim udrugama.

Nakon kraćeg vremena postaje član "Hrvatskog narodnog otpora" i od tada mu Hrvatska postaje najveća briga. Hrvatski narodni otpor (Hrvatski narodni odpor - HNO) bila je politička organizacija Hrvata u emigraciji nakon Drugog svjetskog rata. Cilj HNO-a je bila obnova neovisne hrvatske države. Otpor je imao podružnice u Sjevernoj i Južnoj Americi, Australiji i zapadnoeuropskim državama.

Jedna od ideja vodilja HNO-a bila je svehrvatsko pomirenje koje će voditi u stvaranje države. Antu nije puno toga zanimalo osim rada i samo rada za Hrvatsku. Surađivao je s vrhunskim intelektualcima poput Brune Bušića, Nikole Štedula, kao i s vodećim ljudima otpora u Europi poput Stipe Mikulića. Bio je samac. Nije imao svoju obitelj. Hrvatska zajednica je postala njegova velika obitelj, a borba za slobodu hrvatskog naroda njegov smisao i cilj. Kao takav, postao je meta u očima hrvatskih protivnika.

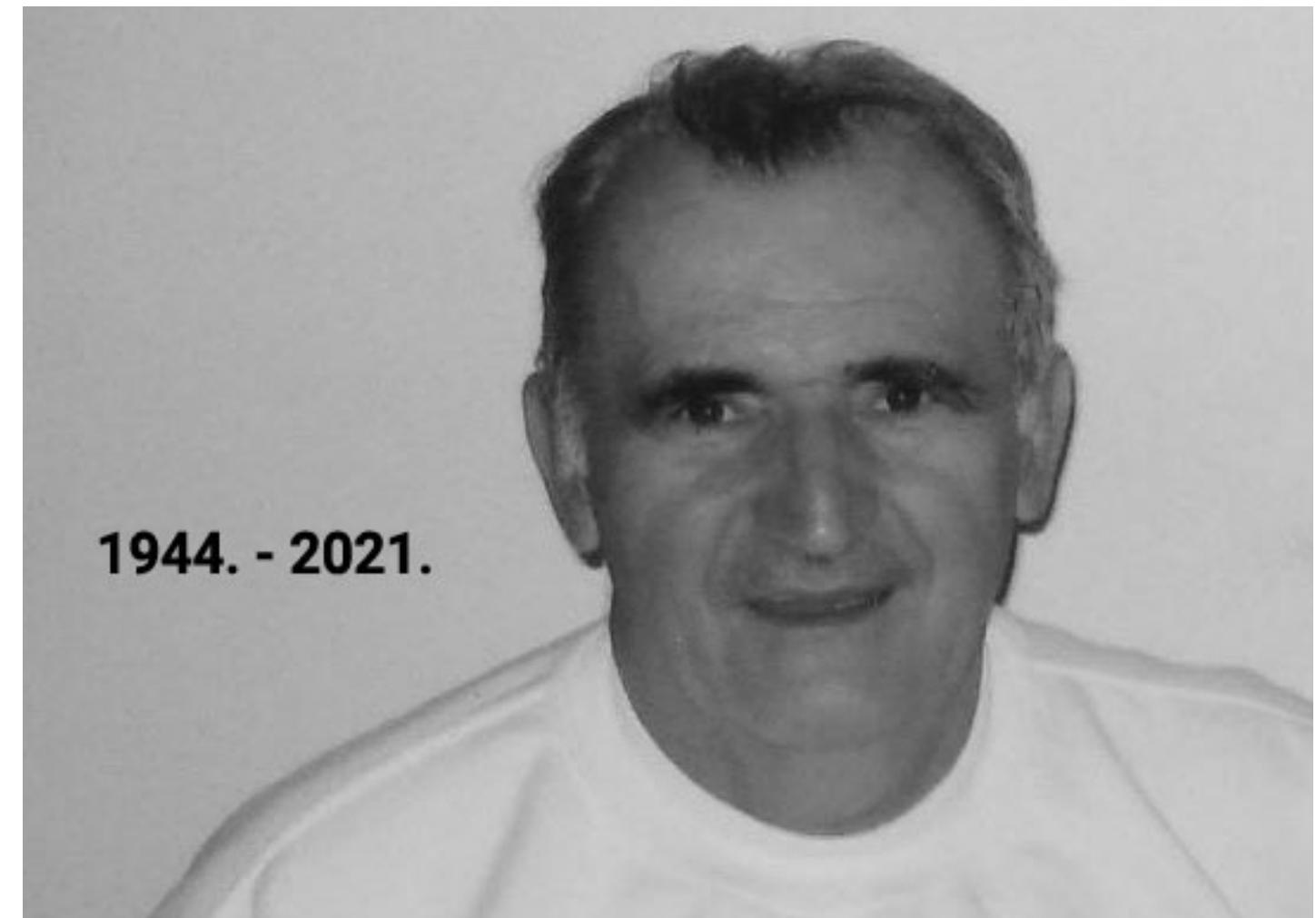
Uhićenje i zatvor

Ante je uhićen u Chicagu 25. lipnja 1981. godine. Tada je optužena hrvatska desetorka, članovi Hrvatskog narodnog otpora: Ante Ljubas, Ranko Primorac, Mile Markić, Andelko Jakić, Ivan Mišetić, Milan Bagarić, Vinko Logarušić, Miro Biošić, Mile Boban i Drago Sudar. Suđeno im je u New Yorku. I nije to prvi put. Bilo je nekoliko sudskih procesa Hrvatima u New Yorku.

Prvije bio Zvonko Bušić i njegova petorka 1976. godine: Zvonko i Julianne Bušić, Slobodan Vlašić, Franjo Pešut i Petar Matanić. Drugi: Marijan Buconić, Jozo Brekalo i Vladimir Dizdar 1977. godine. Treći: Miro Barešić i Ivan Vučević 1979. godine. Četvrti: Ivan Čale, Franjo Ivić, Stjepan Ivkošić, Ante Čaran, Nedо Sovulj, Andrija i Petar Štambuk. I peti: gore spomenuta desetorka.

Suđenje u New Yorku toj hrvatskoj desetorki započeo je u utorak 16. veljače 1982., a završilo u subotu 15. svibnja 1982. Tog 15. svibnja porota je šestoricu Hrvata proglašila krivima, a četvoricu je oslobođila svih optužbi. Šest optuženih Hrvata: Ante Ljubas, Mile Markić, Milan Bagarić, (Chicago) Ranko Primorac, (Los Angeles) Vinko Logarušić, (Cleveland) i Drago Sudar (Toronto, Kanada) proglašen su krivima i dobili su 180 godina. Dana 30. lipnja 1982. održano je izricanje kazne. Sudnica je bila dupkom puna Hrvata iz hrvatske zajednice iz New Yorka i drugih dijelova SAD-a.

Ante je izdržao duge dane američkih mučnih zatvora. Od 25. lipnja 1981. do 6. kolovoza 2004., 8445 dana, odnosno 23 godine, jedan mjesec i 14 dana. Njegov zatvorski broj bijaše: 89329-024. Zatvorsku kaznu izdržao je dostojanstveno u dva američka zatvora: Leavenworthu u Kansasu i Forth Worthu u Teksasu. Bio je vrlo ugledan zatvorenik koji je pomogao mnogima.

U zatvoru je završio i studij psihologije. Nakon zatvorskih dana, Ante je provodio vrijeme u tišini. Nikada nije govorio o godinama iza sebe.

Puno toga se dogodilo dok on bijaše u zatvoru. Godine 1985. umire mu otac Stjepan i pokopan bijaše u Sotinu. Sestra Stana umire u Tomislavgradu. Onda dolazi Domovinski rat i stvaranje hrvatske države, ali i razaranje hrvatskih sela i gradova. Slavonska sela masovno stradaše, tako bijaše i sa selom Antinom djetinjstva, Sotinom. Majka Ruža odlazi u izgnanstvo, u Zagreb k sinu Petru. Tamo i umire 1995. godine. Zbog srpske agresije nisu je mogli pokopati uz supruga Stjepana u Sotinu pa bijaše ukopana u rodnom Rošku Polju kod Tomislavgrada.

Samo četiri mjeseca prije izlaska iz zatvora, 2. svibnja 2004. u Chicagu je umrla njegova sestra Ivka. Od braće i sestara još su živi brat Petar u Zagrebu i sestra Mara u Bjelovaru. Ante u domovinu prvi put odlazi 2008. kada mu je isteklo uvjetno vrijeme ograničeno zatvorskim propisima, dakle nakon 42 godine emigracije i zatvora. Vrijeme nakon zatvora provodi između Chicaga i

Hrvatske. Posljednji put napušta Chicago 12. travnja 2018., otišavši na početak svog domovinskog zemaljskog putovanja.

Svoj zemaljski, patnički, ali smiren život završio je u Splitu u četvrtak 9. prosinca 2021. Pokopan je u petak 17. prosinca u rodnom Rošku Polju uz majku Ružu. Jedan život u kojega puno stade! Tajne ispisane stopama patnje ostaju dio samo vječnoga. Naraštaji Hrvata tražili su slobodu, borili se kako su znali. Uspjeli su. Samo zato što za sebe ne tražiše ništa. Sve za nju, zemlju Hrvatsku. I grobovi im po svim dijelovima domovine neka budu i sjećanje i nadahnucé da vrijedi život dati za ono što je veće od nas.

*Nije visok, tko na visu stoji,
nit je velik, tko se velik rodí,
već je visok, tko u nizu stoji
i visinom nadmaša visine,
a velik je, tko se malen rodí,
a kad pane, golem grob mu treba. (I. M.)*

Iz župnih zajednica/From our Parish Communities

Sv. Jeronim St. Jerome Chicago

Župno Osoblje | Parish Staff

fra Ivica Majstorović, župnik,
fra Antonio Musa, župni vikar
2823 S Princeton Ave
Cardinal Stepinac Way
Chicago, IL, 60616

www.stjeromecroatian.org
stjeromecroatian@gmail.com
312-842-1871

KRŠTENI U NAŠOJ ŽUPI BAPTIZED AT OUR PARISH

- Zora Vjera Petersen
- Mia Isabell Jorda

Neka rastu u mudrosti i ljubavi Božjoj!
May they grow in the wisdom and the
love of God!

SJEĆANJE NA IN MEMORY OF

- Ljubo Rogić
- Anđa Novak
- Linda Krolo
- Theresa Scopacasa
- Ilinika Martinčić

Počivali u miru!
May they rest in Lord's Peace!

VJENČANI U NAŠOJ ŽUPI MARRIED AT OUR PARISH

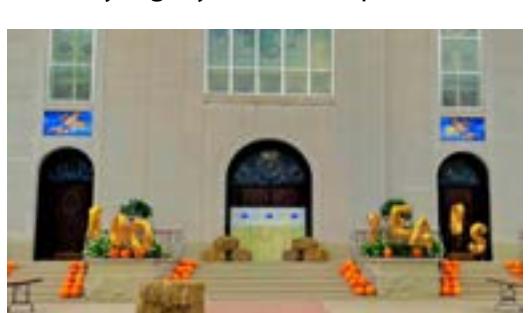
- Michael McCormack & Lisa Christiano
- Carmen Abate & Maria Puljić
- Archie D'Souza & Christabel Rebello

Neka Bog blagoslov ove nove obitelji!
May the Lord bless these new families!

GODINA U ZNAKU VELIKIH OBLJETNICA:

Hrvatska župa sv. Jeronima ove godine slavi neke značajne obljetnice. Obilježavamo tako 110 godina otkako je fra Leon Medić osnovao našu župu. Naša katolička škola sv. Jeronima slavi 100. godišnjicu rada i djelovanja. U ovoj godini navršava se i 100 godina otkako je naša župna crkva na aveniji Princeton (prvih 10 godina župe crkva je bila nekoliko blokova sjeverno), a u ovoj godini započinjemo i slavlje 50. godišnjice rada Hrvatske škole kardinal Stepinac koja je u našoj župi osnovana 1973. Sve ovo je razlog za veliku zahvalnost Bogu i ljudima koji su sebe ugradili u ovu povijest.

CELEBRATING THE ANNIVERSARIES: This year at St. Jerome we celebrate following anniversaries: 110th Anniversary of the parish, 100th anniversary of the church, 100th Anniversary of St. Jerome Catholic School. In the fall we will open the celebration of 50th Anniversary of Cardinal Stepinac Croatian School. We are grateful to God and to those who left us this extraordinary legacy of faith, hope and love.

ST JEROME CATHOLIC SCHOOL

Where tradition meets innovation..

We announce the celebration of our 100th Anniversary. Gala dinner will be held on October 22, 2022, at the Museum of Science and Industry in Hyde Park. Plan to join us.

STEPINČEVO:

Stepinčevo u našoj župi je i ove godine proslavljen svečano u nedjelju 13. veljače. Svetu misu je predvodio kustos fra Jozo Grbeš, a prisutni su bili učenici Hrvatske škole kardinal Stepinac, odjeveni u lijephe hrvatske narodnje nošnje. Na koncu mise oni su nas počastili pjesmom u čast kardinala Stepinca za koju je riječi napisao fra Jozo, a glazbu naš župljanin Mario Romanović. Poslijevanje svete misu nastavljismo program u velikoj župnoj dvorani, slaveći našeg gospaštva.

CELEBRATING CARDINAL STEPINAC: Sunday, February 13 at St. Jerome parish we celebrated the Feast day of Blessed Cardinal Stepinac.

**ČESTITAMO NAŠIM NOVIM MINISTRANTIMA I ČITĀCIMA
CONGRATULATIONS TO OUR NEW ALTAR SERVERS AND LECTORS.**

BOŽIĆNA PRIREDBA HRVATSKE ŠKOLE KARDINAL STEPINAC:

Djeca iz naše hrvatske škole i njihovi učitelji organizirali su božićni program u našoj crkvi poslijevanje svete misa u nedjelju 12. prosinca. Naši su nas učenici počastili lijepim pjesmama, recitacijama i igrokazima, a toga dana u našu je crkvu svratio i sveti Nikola. Lijepo je ponovno biti zajedno svake subote i ponovno organizirati priredbe za Božić.

**CARDINAL STEPINAC CROATIAN
SCHOOL STUDENTS AT THE CHRISTMAS SHOW. WE ARE HAPPY TO
HAVE THEM IN OUR PARISH EVERY SATURDAY AND HAPPY TO SEE
THEM LEARNING.**

Srce Isusovo Sacred Heart Chicago

Župno Osoblje | Parish Staff

fra Stjepan Bedeniković, župnik
fra Dragan Bolčić, župni vikar

2864 E 96th St
Chicago, IL 60617

(773) 768-1423
shcroat@comcast.net
www.sacredheartcroatian.org

Christmas at Sacred Heart 2021

Even though we still have some of the restrictions due to the Corona Virus, Christmas season at Sacred Heart began with a blessing of the Advent Wreath and inviting the families of the parish each week to light the candles of our Advent Wreath. We were also able to have the usual Breakfast with St. Nicholas prepared by our School parents. St. Nicholas made a visit and the children had an opportunity to have their picture with him. On December 17. our school children prepared a wonderful Christmas program inspiring all with their songs and poems. Christmas celebration began with a Vigil Mass at 4:30pm attended by many of our Sacred Heart School Children and their families. The Midnight Mass began with a Christmas program. Our choir lifted the entire congregation into a Christmas spirit with the beautiful Christmas songs in various languages. Fr. Stephen Bedeniković, O.F.M. began the Mass by blessing the Nativity Scene. Br. Vinko Baćak, O.F.M. assisted at Mass. In his homily Fr. Stephen encouraged all present to open their lives to the light of Christ to bring that light to our world enveloped in uncertainty and fear during the pandemic.

Božić u našoj župi

Iako još uvijek imamo neka ograničenja zbog korona virusa, božićno vrijeme u Župi Srca Isusova započelo je blagoslovom adventskog vijenca i pozivanjem obitelji župe svaki tjedan da zapale svijeće našeg adventskog vijenca. Imali smo i Doručak sa sv. Nikolom koji su nam pripremili roditelji naše škole. Sv. Nikola je posjetio školu i djeca su imala priliku slikati se s njim. Dana 17. prosinca naši su školarci pripremili prekrasan božićni program nadahnjujući sve svojim pjesmama. Božićno slavlje započelo je Misom bđijenja u 4:30pm sati na kojoj su sudjelovala mnoga djeca iz naše škole i njihove obitelji. Misa polnočka započela je božićnim programom. Naš zbor je uz prelijepo Božićne pjesme na raznim jezicima podigao cijelo društvo

u božićni duh. Fra Stjepan Bedeniković, O.F.M. je započeo Misu blagoslovom jaslica. Fra Vinko Baćak, O.F.M. je asistirao na Misi. U svojoj homiliji Fra Stjepan je potaknuo sve prisutne da otvore svoje živote Kristovu svjetlu kako bi to svjetlo donijeli u naš svijet obavijen neizvjesnošću i strahom tijekom pandemije. Na Božić Fra Dragan Bolčić, O.F.M. slavio je Hrvatsku Misu i nastavili smo slaviti Kristov rođendan kao župna zajednica uz brojne uzvanike i bivše župljane koji su s nama došli kući proslaviti Božić.

Remebering Vukovar

Croatian community of Chicago got together on Sunday November 21 to commemorate the 30. Anniversary of the tragedy in Vukovar and Škabrnje Croatia. Honoring the memory of innocent men, women and children massacred by the Communist army. The commemoration began with Mass, praying for the victims of this tragedy and those that survived the concentrations camps. After Mass the children of Sacred Heart Croatian School, Tambura and Kolo joined the rest of the Croatian community of Chicago at the Croatian Cultural Center in the candle ceremony.

Sjećanje na Vukovar

Hrvatska zajednica Chicaga okupila se u nedjelju 21. studenoga povodom obilježavanja 30. obljetnice tragedije u Vukovaru i Škabrnji. Odajući počast nevinim muškarcima, ženama i djeci koje je masakrirala komunistička vojska. Obilježavanje je počelo Misom, molitvom za žrtve ove tragedije i preživjele koncentracijske logore. Nakon Mise djeca Hrvatske škole Presveto Srce, Tambura i Kolo pridružila su se ostatku hrvatske zajednice Chicaga u Hrvatskom Kulturnom Centru u svečanosti svjeća prisjećajući se žrtava i molitvu da se ovakva tragedija više nikada ne ponovi.

Guadalupe celebration

Juan Diego was walking by a hill called Tepeyac (1531), near Mexico City, when he heard beautiful music like the songs of birds. A radiant cloud appeared, and within it stood Our Lady of Guadalupe who first introduced herself as the Mother of God and the mother of all humanity. The lady spoke to him in his own language and sent him to the bishop of Mexico, a Franciscan named Juan de Zumarraga. The bishop was to build a chapel in the place where the lady appeared. The bishop told Juan to have the lady give him a sign. On December 12, Juan returned to the place where the Lady appeared to him and she provided roses for Juan to carry to the bishop in his cape or tilma as a sign the bishop was requesting. When Juan Diego opened his tilma in the bishop's presence, the roses fell to the ground, and the bishop sank to his knees. On the tilma where the roses had been placed an image of Mary exactly as she had appeared at the hill of Tepeyac. Over 20 million people visit the Basilica of Our Lady of Guadalupe each year, now situated on the very same hill on which she appeared. At Sacred Heart our annual celebration of Our Lady of Guadalupe was on Saturday December 11.

The people gathered for a special Mass in the honor of Our Lady and the children's choir enriched the celebration with special songs in Spanish in the honor of Our Lady of Guadalupe. After Mass all were invited to the parish hall for a wonderful Mexican Dinner.

Proslava Gospe Gvadalupske u našoj župi

U Župi Presvetog Srca Isusova naša godišnja proslava Gospe od Guadalupe bila je u subotu 11. prosinca. Narod okupljen na posebnoj Misi u čast Gospe, a dječji zbor je obogatio slavlje posebnim pjesmama na španjolskom u čast Gospe od Guadalupe. Nakon Mise svi su pozvani u župnu dvoranu na prekrasnu meksičku večeru.

Feast of Blessed A. Stepinac

It is only after we see how many organizations, clubs and churches carry the name of Alojzije Stepinac do we realize how important he is to the Catholic Church in Croatia and all Croatians around the world. Here at Sacred Heart we celebrated this renewed Cardinal of the Catholic Church and martyr for his faith on Sunday February 13th. The children of the Croatian School, Tambura and Kolo group participated in the Mass honoring Bl. Stepinac. They prepared a poem and couple of songs truly capturing the attention of the entire congregation. Also placed flowers around the image of

Bl. Stepinac and read at Mass. Fr. Dragan Bolčić, ofm assisted by Br. Vinko Baćak, ofm, celebrated the Mass and gave an inspiring homily in the honor of Bl. Stepinac.

Stepinčevo

Tek kada vidimo koliko organizacija, klubova i crkava nosi ime Alojzija Stepinca shvaćamo njegovu važnost u Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj i kod svih Hrvata diljem svijeta. U Župi Srca Isusova, u nedjelju 13. veljače, slavili smo kardinala i mučenika zbog njegove vjere. Djeca Hrvatske škole, tambure i Kolu grupe sudjelovala su na Misnom slavlju. Premili su pjesmicu i par pjesama koje su uistinu zaokupile pažnju cijelog puka. Također postavljeno je cvijeće oko slike Bl. Stepinca. Fra. Dragan Bolčić, O.F.M., uz asistenciju fra. Vinka Baćak, O.F.M., održao nadahnutu homiliju u čast bl. Stepinca. Fra Dragan je u svojoj homiliji veličao herojske vrline bl. Stepinca, njegovo evanđeosko svjedočanstvo te vjernost Katoličkoj Crkvi. Sveti Ivan Pavao II. koji je u Nacionalnom svetištu Gospe Bistričke 3. listopada 1998. beatificirao bl. Alojzija, izjavio je o Stepincu: "Crkva je početkom prvog tisućljeća rođena iz krvi mučenika i sada, na kraju drugoga tisućljeća, Crkva je ponovo Crkva mučenika." Mučenici, biskupi, svećenici, redovnici i vjernici laici, stradali od ruku komunista, svjedoci su duboke i trajne vjere u Krista, a jedan od njih je i bl. Alojzije Stepinac.

Srce Isusovo Sacred Heart Milwaukee

Župno Osoblje | Parish Staff
 fra Ivan Strmečki, župnik
 917 N 49th St
 Milwaukee, WI 53208
 (414) 774-9418
 sh.croatian@yahoo.com
 www.sacredheartmilwaukee.org

Naša župa oprostila se od svojih istaknutih članova

Tjedan dana prije Božića preminuo je naš župljanin August Cincotta. Imao je 91 godinu. Kroz 30 godina Augie je služio kao povjerenik za našu župu pred saveznom državom Wisconsin. Manje od mjesec dana kasnije preminula je Betty Rohde. Imaла је 64 године и služila је нашу župu u istoj ulozi.

Jedno vrijeme Augie i Betty bili su povjerenici zajedno. Augie se umirovi nakon 30 godina službe i nakon što je za ovu funkciju od župljana bio biran 15 puta. Betty je kao župna povjerenica župu služila od 2016.-2021. godine.

Povjerenici su vrlo rijetki u Katoličkoj Crkvi. Obično je svaka nadbiskupija/biskupija od civilnih vlasti priznata kao jedinstvena ustanova i sve su župe onda pod upravom biskupa kao jedan pravni subjekt. Međutim, u nekim saveznim državama poput Wisconsina u SAD-u ili provincije Quebec u Kanadi, sva ka je župa legalno govoreći zasebni pravni subjekt. U takvim okvirima i naše je služenje određeno pa su nam zato potrebni i povjerenici ove vrste.

May they
rest in
peace!

Počivali u
miru!

Augie i Betty su svoju službu shvaćali vrlo ozbiljno i odgovorno su služili našu župu. Uz ovu službu godinama su vodili i Društvo Imena Isusova za muškace te Oltarsko društvo za žene. Neka im Gospodin bude nagrada za sve dobro koje su učinili našoj župi.

Naša župa prestala je prenositi svete mise uživo

Nakon 20 mjeseci, ovoga Božića prestali smo prenositi svete mise uživo iz naše crkve. Kroz ovo vrijeme više od 260 puta smo svete mise prenosili preko naše Facebook stranice na oba jezika: hrvatskome i engleskome.

Uspjeh Milwaukee Brewersa utječe i na našu župu.

Članovi župe Sacred Heart parkirali su automobile i kamione po cijelom imanju župe za vrijeme domaćih utakmica Milwaukee Brewersa tijekom doigravanja za baseball u listopadu, skupljajući tako tisuće dolara za svoju župu. Stadion Brewers je par kilometara udaljen od naše crkve.

Milwaukee Brewers success affects Sacred Heart Parish

Usto, od lipnja 2020. naša crkva je domaćin za misu koja se prenosi preko platforme The Heart of the Nation za starije i bolesne vjernike. Našu crkvu tako mogu vidjeti i naši župljeni, ali i drugi koji iz opravdanih razloga ne mogu poći na misu.

Parish loses two former Trustees

A week before Christmas, August Cincotta, 91, died peacefully surrounded by his family. He was a former Trustee of our parish. Less than a month later, another former Trustee of ours, Betty Rohde, 64, died from Covid at a local hospital.

The times of their service as Trustees overlapped. Augie retired as our Trustee in 2020, after being first elected in 1990. He retired during his 30th year as a Trustee during his 90th year of life! Betty served five years as our Trustee, beginning in 2016. Trustees are rare workers in the Catholic Church. Normally in a Catholic diocese, all of the parishes are united with the diocesan Bishop into one legal entity, or corporation. But in a few states and provinces, like Wisconsin and Quebec, every parish is, legally speaking, a separate corporation. Accordingly, each parish has a five-member corporate board of directors. In Wisconsin, the members are the Bishop, the Bishop's appointee, the Pastor and two Trustees. Trustees normally serve two-year terms; at his retirement, Augie was in his 15th term. Trustees, as board members, have significant responsibilities. Augie and Betty met those responsibilities well. Besides being Trustees,

Augie and Betty led two of our Parish's oldest organizations. At the time of her death, Betty was the President of the Altar Society. And Augie had been the longtime leader of the Holy Name Society. May God reward them for all the good that they did for our parish!

Sacred Heart finishes transmitting our Masses

A couple of weekends into the Coronavirus Lockdown, on Saturday, April 4th, 2020, our Parish in Milwaukee began the Facebook-livestreaming of our English and Croatian weekend Masses. After 20 months of livestreaming and after most people have resumed regularly going to restaurants, concerts, etc., our Parish's weekly livestreaming concluded with the Christmas Eve

and Midnight Masses. Over the 20 months, more than 260 Masses were livestreamed. Father Ivan loved reaching out to people via livestreaming during this extended (and ongoing) crisis, but the time to conclude our livestreaming had arrived. Thanks be to God for our ability to attend Mass in person or, for grave reasons, to watch quality Masses via TV or internet.

Also, since June 2020, the Heart of the Nation Masses have been filmed in our church. These Masses are broadcast on TV all over the U.S., for the elderly and sick. Thus, those parishioners who are too endangered to attend in-person Masses can still see our church on TV every week, even though our livestreaming has concluded.

Dovidenja, a ne zbogom

U samo 5 koraka dojavite nam tko je preminuo u hrvatskoj dijaspori

Besplatno je i brzo!

Bl. A. Stepinac

Bl. A. Stepinac

Chicago

Župno Osoblje | Parish Staff
fra Dražan Boras, župnik
Ivan M. Mikan, trajni đakon

6346 N Ridge Ave
Chicago, IL 60660

(773) 262-0535
www.blessedstepinac.com

Vrijeme došašća vjerojatno je jedno od najdražih razdoblja mnogima. Vrijeme je to kada ljudi postaju nekako topliji, okrenu se svojim obiteljima i prijateljima, kada djeca željno iščekuju kićenje bora, a bake i mame urese kuće slatkim mirisom kolača. Duhovna priprema započinje zornicama koje su i naši župljanini rado pohađali. Tako su mnoga hladna jutra započinjala molitvom u zajedništvu.

Našu župu posjetio je i sv. Nikola. Na radost naših najmlađih, nakon nedjeljne mise, kroz vrata sakristije ušuljao nam se ovaj željno iščekivan gost. Sva dobra dječica imaju ponekada i onih malo lošijih trenutaka i sv. Nikola to vrlo dobro zna. U njegovo velikoj vreći našli su se pokloni, no bilo je tu i zlatnih šiba kao podsjetnik da se uvijek isplati biti još malo bolji.

Nakon što smo ispratili sv. Nikolu koji je krenuo u posjet drugoj djeći, u predvorju naše crkve održan je tradicionalni "Loza bazaar". Kulturno umjetničko društvo "Hrvatska loza" svake godine zajednicu razveseli svojim malim božićnim sajmom na kojem svatko nađe pokoju sitni-

cu. Pruži nam se tada prilika kupiti poklon s hrvatskim obilježjima za naše najbliže, a kupovinom ujedno pomoći djeci iz kluba "Loza" i time podržati njihovu predanost i ljubav u očuvanju hrvatske pjesme i plesa.

"Loza" je zadužena za još jedan događaj u predvorju naše crkve u adventsko vrijeme, a to je tzv. "Loza bake sale". Vrijedne ruke naših mama i baka napune kutijice raznovrsnim tradicionalnim hrvatskim kolačima koje mnogi rezerviraju tjednima unaprijed. Usprkos rezervacijama kutijica sa slatkim sadržajem, svake godine sve je više zainteresiranih, te se često traži pokoja viška.

Vrijedni srednjoškolci iz "Niles West Croatian Club" pomogli su u čišćenju crkve. Lijepo je vidjeti mlade u radosti i veselju, a njihov rad trebao bi poslužiti mnogima za primjer. Vrata naše župe uvijek su otvorena mladima za druženje i zajedništvo kroz vjeru.

Misericordia, katolička dobrotvorna ustanova Nadbiskupije Chicago, u našem je susjedstvu, te brine o djeci i odraslima sa srednjim i teškim oblicima poremećaja u raz-

voju. Njegu pružaju najranjivijima različitih socio-ekonomskih prilika, kao i različitih nacionalnosti, rasa i religija. Čak 25% štićenika dolazi iz obitelji teškog imovinskog statusa ili su bez obitelji i pod starateljstvom države. Upravo takvima najimenje na je akcija "Secret Santa" u koju se uključuje i naša župa. Prikupljeni novac namijenjen je za kupovinu tableta koji služe lakšoj komunikaciji među štićenicima kojima je ista znatno otežana. Naša župa i Misericordia surađuju već dugi niz godina, te se uzajamno podržavaju u svojem djelovanju.

Veljača je mjesec u kojem je proštenje u našoj župi. Dan je to kada obilježavamo život, muku, predanost u vjeri i ljubavi za hrvatski narod, blaženog Alojzija Stepinca. Naša

Sv. Ćiril i Metod St. Cyril and Methodius New York

Župno Osoblje | Parish Staff
fra Nikola Pašalić, župnik
fra Lovro Simić, župni vikar

Sestre Franjevke:
s. Izabela Galić & s. Zdravka Širić

502 W 41st St
New York, NY 10036
(212) 563-3395
info@croatianchurchnewyork.org
www.croatianchurchnewyork.org

„Do nebesa nek se ori, naših gradi gromki glas...“ odzvanjalo je u nedjeljno jutro našom, dupkom punom, župnom crkvom na samom početku svečanog liturgijskog slavlja dok su u ulaznoj procesiji koračali barjaktari u narodnim nošnjama, a za njima članovi naše kolo grupe koja ponosno nosi ime Kardinal Stepinac te za njima predslavitelj ovog misnog slavlja, župnik fra Nikola Pašalić. Na početku misnog slavlja svečanim ophodom i kađenjem odali smo počast oltaru – Kristovu žrtveniku kojem je kardinal Stepinac ostao vjeran do kraja kao i njegovoj slici koja se nalazila ispred oltara ukrašena crvenim ružama koje simboliziraju čast uzdignuća kao i krunu mučenistva.

Do dana današnjega, a i ubuduće s Božjim blagoslovom, lik bl. Alojzije Stepinca stajat će kao najsvjetiliji primjer sinovima i kćerima hrvatskoga naroda, gdje god oni bili. Podsećati će nas da se na ovom svijetu jedino isplati živjeti za Boga i po Božjem zakonu istine i pravde koja nadilazi ovozemaljske, često „anti-zakone“, kao i ovozemaljsku pravdu koja se često pretvara u nepravdu kao što je to bilo u slučaju našega blaženog kardinala Stepinca. U uvodnim mislima žup-

nik fra Nikola napomenuo je tko je bio kardinal Stepinac i pozvao nas da slijedimo njegov primjer u vjernosti Bogu i Crkvi. Misna čitanja čitali su mlađi kolo grupe Kardinal Stepinac koji su već treća ili četvrta generacija Hrvata u Americi. Hrvatska škola koja također ponosno nosi naziv bl. Kardinala Stepinca, nosi svoje plodove jer su mlađi koji su pohađali tu školu, bez ijedne greške i jako lijepo, pročitali misna čitanja. U svojoj propovijedi župnik fra Nikola istaknuo je sljedeće: „Stepinac - to zvuči ponosno hrvatskom narodu iz kojega je nikao i porastao. Hrvatski se narod diči tim imenom jer ono označava takva Božjeg čovjeka koji je shvatio sinovsku ljubav prema majci Domovini i rodoljubje kao čudorednu dužnost koju valja pa i uz najveće žrtve ispuniti i posvjedočiti. Braća i sestre, premda je blaženi Alojzije Stepinac izrastao u simbol ljubavi i mira te izbjegavao nepotrebnu polemiku, ipak je postao neustrašivi borac kad mu je borba bila nametnuta. On je bio ne „obični“, nego zaista evanđeoski borac. Lomili su ga, a on ostade neslomljiv; savijali su ga, a on ostade nesavijen; ponižavali su ga, a on ostade dostojanstven; zatvarali su ga, a on ostade sloboden; klevetali su ga, a on ostade miran i blaga duha; mrzili su ga, a on užvratljivljiv; vrijedali su ga, a on je praštao i molio za progonitelje! Braća i sestre, sve ovo izdržati i podnijeti, mogao je samo čovjek koji je duboko ukorijenjen u vjeru i u Krista, koji gori žarkom ljubavlju prema Kristu i njegovoj Crkvi za koju se zalagao svom snagom svoje volje, svoga uma, svoje djelatnosti, svoje slobode, svoga zdravlja. Budućim naraštajima blaženi kardinal Stepinac ostavlja svoju poruku: 'Ne klonite u vjeru! Ljubite Krista i njegovu Crkvu! Ako treba, za nujne daje i svoj život kao što su to učinili naši dični pređi.' Blaženi kardinal Stepinac i mnogi drugi mučenici našega naroda, bilo u bližoj ili daljoj

povijesti, kroz smrt su ušli u pravi život, kroz prividne poraze iznijeli su pobedu, kroz žrtve vremenitog života ušli su u vječnu i neprolaznu slavu. Braća i sestre, blaženi kardinal Stepinac umro je mučeničkom smrću zato on i dalje živi. Živi kao proslavljeni pobjednik u krilu nebeskoga Oca. Živi kao Kristov borac i svjedok u srcima naroda Božjega. Blaženi Alojzije Stepinac moli za nas i za cijeli naš Hrvatski narod.“

Za prinos darova orila se darovna pjesma „Život svoj prikazujemo Bogu, za budućnost hrvatskome rodu...“ iz dubine duše i grla naših zboraša pod vodstvom maestra Augusta Šimata koji su animirali ovo misno slavlje dok su u svojim prelijepim narodnim nošnjama mlađi iz kolo grupe Kardinal Stepinac, pri-

sv. Leopold Bogdan Mandić St. Leopold London

Župno Osoblje | Parish Staff
fra Jozo Grubišić, župnik
2889 Westminster Dr,
London, ON N6N 1L7, Kanada
+1 519-681-8472

STEPINČEVO U HRVATSKOJ ŽUPI SV. LEOPOLDA BOGDANA MANDIĆA U LONDONU

U nedjelju 13. veljače 2022.u Hrvatskoj župi sv. Leopolda Mandića, svečano je proslavljen veliki hrvatski blaženik kardinal Alojzije Stepinac. Tijekom svete mise molili smo Gospodina da nam udijeli blagoslov po zagovoru našeg blaženika.

Sveto misno slavlje predvodio je župnik fra Jozo Grubišić. Prisutni župljani veselo su pjevali kao jedan veliki pjevački zbor, kojega više godina predvodi Anto Pejčinović.

Za vrijeme svete mise u molitvi vjernika molili smo i za 66 hercegovačkih franjevaca koje su ubili partizani u ime komunizma i njihove ideologije, kao i za žrtve hrvatskog naroda poubijanog u Drugom svjetskom ratu i poraću.

Sv. Nikola Tavelić St. Nicholas Tavelic Montreal

Župno Osoblje | Parish Staff
fra Stipe Renić, ravnatelj misije

4990 Savane Place
Montreal (Qc)
H4P 1Z6

514 739-7497
croatianchurchmtl@gmail.com
www.croatianchurchmtl.ca/

Nikolinje - nedjelja 5. prosinca
U nedjelju 5. prosinca smo proslavili Nikolinje. Nakon sv. mise okupili smo se u dvorani ispod crkve na ručak koji je priredila Hrvatska škola 'Kraljica mira'. Potom je bio kratki nastup učenika škole, tombola s bogatim nagradama za djecu i odrasle te dolazak sv. Nikole biskupa. Hvala svima koji su pomogli da je proslava bila uspješna.

Godišnja prodaja sarme

Grupa vrijednih domaćica je odlučila nastaviti jednu lijepu tradiciju koju su nam ostavile časne sestre dominikanke s. Ivana Škrinjar i s. Mirka Vareškić. U ranu jesen 2021. godine pripremljen je kupus za kiseljenje. Hvala Sylvainu Dugasu, obitelji Komšić, Gabrijeli Arapović i mnogim drugim dobrovoljcima koji su darovali svoje vrijeme i trud da smo u predbožićno vrijeme mogli imati domaću sarmu na obiteljskom stolu.

Covid potvrda je potrebna za doći u crkvu – od 20. prosinca Od ponedjeljka 20. prosinca stupila su na snagu nova pravila okupljanja u crkvama. Na redovitu sv. misu mogli su doći samo oni koji imaju

COVID potvrdu i to ne više od 100 osoba. Stoga smo za Badnjak i Božić slavili tri sv. mise u crkvi, a božićnu sv. misu u 9 sati proslavili smo na otvorenom prostoru ispred crkve. Tako smo mogli izblizega osjetiti kako je bilo Josipu i Blaženoj Djevici Mariji kada u Betlehemu nisu mogli naći mjesta u toploj svratištu nego su morali doživjeti Isusovo porođenje – Božić u prohладnoj štalici.

Crkva je zatvorena – od 31.12
Od petka 31. prosinca 2021. godine naša crkva je morala zatvoriti svoja vrata za sva događanja. Jedina iznimka je bio sprovod na kojem je bilo dozvoljeno imati do 25 osoba. Ipak, i dalje nam je ostala mogućnost sv. misu slaviti na otvorenom prostoru. Stoga smo nedjeljom sv. misu u 11 sati počeli slaviti ispred crkve. Vrijeme je bilo hladno ali su srca bila ispunjena nekom nebeskom toplinom. Na ovim sv. misama se okupljalo između 15 do 25 hrabrih župljana. Oni se nisu ustručavali kleknuti pred euharistijskim Isusom, ne na mekani jastučić ili klecalo, nego na zaledeno tlo ispred naše crkve. Milosni je dar što smo mogli javno posvjedočiti koliko nam je nedjeljna euharistija važna.

Crkva je otvorena – od 7. veljače
Od ponedjeljka 7. veljače 2022. go-

dine naša crkva je ponovo mogla biti otvorena za sva događanja. Na redovitu sv. misu možemo primiti oko 150 osoba koje imaju COVID potvrdu. Za sve one koji nemaju COVID potvrdu nastaviti ćemo slaviti sv. misu ispred crkve nedjeljom u 9 sati – dokle god to bude potrebno.

Stepinčev – nedjelja 13. veljače
Prva nedjelja u 2022. godini kada smo se mogli okupiti u crkvi na sv. misu je bila nedjelja 13. veljače. Toga dana smo Bogu zahvaljivali za primjer života i svetosti blaženog kardinala Alojzija Stepinca. Sv. misu je predslavio fra Robert Kavelj, župni vikar iz Norvala, ON. U homiliji je istaknuo kako je u teškim vremenima Izraelski narod pogriješio jer je svoju nadu stavlja u savez s moćnjim narodima. Kardinal Stepinac nam je posvjedočio što znači u vremenu poteškoća (Drugog svjetskog rata i porača) staviti svoju nadu u Boga a ne u zemaljske moćnike. Kardinal Stepinac je imao čistu savjest jer se sa zlom nije povezao.

Nakon sv. mise fra Robert se rado susreo s mnogim župljanima jer mu je to bio prvi dolazak u Montreal. Nadamo se da će nam Gospodin podariti još mnogo radosnih prigoda za zajedničke susrete.

Sveta Obitelj Holy Family Kitchener

Župno Osoblje | Parish Staff
fra Miro Grubišić, župnik

180 Schweitzer St
Kitchener, ON N2K 2R5, Kanada
+1 519-743-7121

STEPINČEVO I ŠIROKOBRIJEŠKE ŽRTVE U ŽUPI SVETE OBITELJI U KITCHENERU

Mnoge hrvatske župne zajednice diljem Amerike i Kanade svake godine u prvoj polovici mjeseca veljače obilježavaju obljetnicu smrti blaženoga kardinala Alojzija Stepinca. Budući da obljetnica smrti kardinala Stepinca (10.veljače 1960.) pada u dane poubijanih hercegovačkih franjevaca (7.veljače 1945.), naša hrvatska župna zajednica Svetе Obitelji u Kitcheneru slavila je u nedjelju 6. veljače svetu misu u čast kardinala Stepinca i za šezdeset-šestoricu hercegovačkih franjevaca koje su u poraću 1945. nemilosrdno poubijali pripadnici jugoslavensko-partizanske vojske.

Hrvatski vjerni puk uvijek je nosio u sebi veliko poštovanje prema kardinalu Alojziju Stepincu kao i prema mnogim svećenicima koji su u nezgodnim vremenima imali hrabrosti stati uza svoj narod i koji su, svjedočeći Kristovo evanđelje,

završavali mučeničkom smrću. Bez sumnje, jedan takav mučenik bio je kardinal Stepinac, istinski pastir kojeg hrvatski narod pamti i štuje kao čovjeka duboke vjere i poslušnosti Božjoj riječi. U teškim ratnim okolnostima, kada je sve bilo u tami, Stepinac je bio zraka svjetla. Nije išao ni lijevo ni desno, nego po evanđelju. Sa svih su ga strana progonili, a sve je spašavao: Židove, Srbe, Rome, a svoj narod je neizmjerno volio.

Komunisti su ga uhitili i osudili jer nije htio napustiti Kristovu crkvu. Na kraju su ga mučili, otrovali, srce mu izvadili, ali u njemu nisu ubili ljubav prema njegovom hrvatskom narodu, Katoličkoj Crkvi i Bogu. Stepinac je u vrtlogu događaja Drugog svjetskog rata i porača ostao vjeran Kristu do kraja svoga života.

Stepinčeve ideale svjedočili su brojni svećenici iz hrvatskog naroda

diljem Domovine, a na poseban način veliku cijenu je platila Hercegovačka franjevačka provincija u kojoj su iz mržnje bezbožni komunisti u Drugom svjetskom ratu i poraću pobili 66 franjevaca.

Prigodom pohoda Hrvatskoj 3. listopada 1998. sveti papa Ivan Pavao II. proglašio je kardinala Stepinca blaženim. Hrvatski narod se dušivo nada i vjeruje da će uskoro biti proglašen i svetim, usprkos raznoraznim podmetanjima hijerarhijskog vrha Srpske pravoslavne crkve. Isto tako, uz naše svesrdne molitve, nadati je se i vjerovati da će prije ili kasnije Crkva službeno otvoriti postupak proglašenja mučenika širokobrijeških franjevaca, jer oni to doista i jesu bili.

Blaženi Alojzije Stepinče, moli za svoj hrvatski narod!

Kraljica mira Queen of Peace Norval

Župno Osoblje | Parish Staff

fra Marko Puljić, župnik
fra Robert Kavelj, župni vikar

9118 Winston Churchill Blvd
Norval, ON L0P 1K0, Kanada

+1 905-456-3203
fcnorval@gmail.com
www.norvalqueenofpeace.com

Dok se snijeg već lagano topi u našim sjevernim krajevima, sjećamo se prošle godine i milosti koju smo od Gospodina primili u ovoj.

Za razliku od prošlog Došašća, ove godine Crkve su nam bile pune. Iako (još uvijek) naša župi ne slavi zorne, svake večeri smo imali misu i priliku za isповijed. Posebno je ljeđe bilo opet primiti sve one koji nisu mogli doći od početka pandemije.

Naša se župa pripremila za doček Kristova dana primanjem svecice pričesti, isповijedajući grijeha, klanjanjem Presvetom oltarskom sakramantu, molitvom i - kao in-ače - pravljenjem jaslica i kićenjem borova. Sve ovo činimo kako bismo crkvu i njezine članove pripremili za Božićne dane. Na sami Božić, zbog ograničenja koja još postoje, imali smo 8 misa. Tako smo uspjeli osigurati da svi koji žele doći na euharistijsko slavlje imaju osigurano mjesto.

Ove godine opet nismo mogli proslaviti doček Nove godine u našoj velikoj dvorani, ali je novogodišnje jutro svanulo s novim žarom jer smo uspjeli proslaviti točno godi-

nu dana od kada smo postali župa. Na svetkovinu Marije Bogorodice naša je župa slavila svoj prvi rođendan. Prošavši kroz radost Božićne osmine te blagdana Bogojavljenja i Gospodinova krštenja, polako smo se vratili u liturgijsko vrijeme kroz godinu. To vrijeme, obilježeno zelenom bojom, prilika je da rastemo u spoznaji i nasljedovanju Isusa u našoj svakodnevničici. To znači da pastoralne aktivnosti nisu prestale, nego da svaki dan rastu.

Nastavili smo s vjeronaukom za krizmanike te uskoro iščekujemo proslavu sakramenta kršćanske zrelosti koji će podijeliti naš hrvatski biskup, msgr. Ivan Štironja. Naši mlađi ponovno su nastavili proučavanje Svetog pisma te se svake nedjelje sastaju u Crkvi kako bi razmatrali Božju Riječ i tumačili njezino značenje.

Nažalost, nisu samo dobre vijesti koje nam ovo vrijeme donosi. Hladno vrijeme uvijek je obilježeno poteškoćama. Ove godine naša je zima posebno teška jer smo imali povišen broj ozbiljnih bolesti i preminuća u našoj župnoj zajednici. Briga za bolesne jedan je od težih

ivažnijih pastoralnih djelatnostikoje se mogu povjeriti svećeniku.

Na svu radost fratri na Norvalu nisu bili prepušteni samima sebi u skrbi za bolesnike. Dok su oni dijelili sakramente bolesničkog pomazanja, cijela se župa ujedinila u molitvi i brizi za bolesne i njihove obitelji. U tom vidimo Kristovu pobjedu i čovjekovoj najnižoj točki. No, uz svu žalost koju sjećamo, još nam je jači žar vjere. Krist je uskrsnuo i tako će i oni koji su usnuli s njime.

Na kraju dolazimo i do vremena korizme. Ono je isto tako obilježeno žalovanjem nad ljudskim grijehom, ali je u isto vrijeme i trenutak nade. Dok vršimo pokoru i popravljamo sebe, radujemo se Bogu koji u svojoj ruci drži konačnu pobjedu.

Korizma je ipak priprava za najeći dan u godini i sjećanje na najslavniji trenutak povijesti, Kristovo uskrsnuće od mrtvih. Neka nas vjera u uskrsnuće ispunи snagom da živimo životom dostojnim kršćanskog imena!

Norval: Od Božića do Korizme Norval: Christmas to Lent

As the snow is slowly starting to melt here, in our northern regions, we look with great reverence into the past year, thankful for the grace which God has given us. As opposed to the previous Advent season, this year, our churches were filled. Even though our parish doesn't have Dawn Masses (yet), every evening we gathered for Mass, offering an opportunity for confession each day. It was especially delightful to welcome back those who were unable to come since the beginning of the pandemic.

We continued our faith formation. Those getting ready for confirmation once again filled the seats, and we await the celebration of the sacrament of Christian maturity. This year, we are being visited by our Croatian bishop, the bishop of Kotor, msgr. Ivan Štironja. Our youth Bible Study returned to studying the Scriptures, meeting every Sunday.

Unfortunately it is not all good news. Cold weather is always marked by difficulties. This winter has been particularly hard for our parish. We have had an increased number of sick, hospitalized, and

departed parishioners. Caring for the sick is one of the most difficult, and important tasks that can be entrusted to a priest. To our great joy, the friars at Norval were not left alone in their concern for the sick. While they administered the sacraments, our entire parish was united in prayer, and care for the ill, as well as their families. In this we see Christ's victory in man's greatest struggle. Despite our grief we are not overcome. The fire of faith burns still brighter for we believe Christ is risen, and that so will rise those who have fallen asleep in him.

Slowly, we move towards the season of Lent. It is itself marked by sadness, for we lament our sins. At the same time, it is a season of hope. While we do penance, and strive to become better, we are joyful in knowing that, in his hands, God holds the final victory. Lent is, after all, a preparation for the greatest day in the year, and a remembrance of the greatest event in history, the resurrection of Christ. May the hope of the resurrection fill us with the strength to live lives worthy of the Christian name!

Trpno glagolsko stanje u hrvatskom jeziku

PRIREDIO: fra Slavko Anđelić

Glagolima se izriče radnja, a radnja se može izreći u dva glagolska stanja – u aktivu i pasivu. U hrvatskom jeziku se radnja najčešće izriče u aktivu, no govornici hrvatskog jezika ponekad misle da je „službenije“ ili „točnije“ rabiti pasiv. Tu se najčešće grijesi.

Pasiv ili trpno glagolsko stanje se upotrebljava kada se izriče radnja koju trpi subjekt. Tvor se od većine prijelaznih glagola, ali ne od glagola *imati*, *posjedovati*, *trebatи*, *morati*, *čuti*, *osjećati*, *doznati*. Pasiv se u hrvatskome jeziku tvori od glagolskog pridjeva trpnog i odgovarajućeg oblika glagola „biti.“

- je skuhan
- su udareni

Samo u trećem licu pasiv se može tvoriti i povratnom česticom „se“ uz aktivni oblik glagola.

- čita se
- kuha se

U hrvatskom jeziku se pasiv upotrebljava u rečenicama u kojim vršitelj radnje nije poznat ili ga se ne želi isticati.

- **Izabran je** novi provincial.
- Ručak **je skuhan**.
- Krumpir **je ispečen**.
- **Pjeva se** himna.
- **Pleše se** kolo.

Kada je u rečenici naveden vršitelj radnje, u hrvatskom standardnom jeziku rabi se aktiv.

- Fratri su izabrali novog provinciala.

- Baka kuha ručak.
- Sestra je ispekla krumpir.
- Zbor je pjevao himnu.
- Djeca su plesala kolo.

Kada se navodi vršitelj radnje, pasiv se NE UPOTRJEVLJAVA. Dakle, pogrešno je reći:

- Novi provincial **je izabran od strane** fratar.
- Ručak **je skuhan od strane** bake.
- Kriminalac **je ubijen od strane** policije.

Ovakva konstrukcija „pasiv + od (strane)“ bi se trebala izbjegavati jer nije u duhu hrvatskog jezika. Nasojmo je izbjegavati. Svjesno govorimo hrvatski.

ISPOVIJED

Nakon što je protumačio važnost kajanja za grijehu kao preduvjet za dobru isповijed, pita vjeroučitelj male prvpričesnike:

„Što trebamo mi učiniti da bi nam Bog mogao oprostiti grijehu u sakramantu pomirenja.“

Perica odmah podiže ruku i odlučno reče: „Sagriješiti!“

NE ZNAJU ŠTO ČINE

U jednoj crkvi, ispod baroknog raspela na glavnom oltaru, stajao je natpis:

„Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!“ Sakristanka je, u dogovoru sa župnikom, svake subote, prije vjenčanja, cvijećem pokrivala natpis.

- Nije zgodno - opravdavala se - svatovima bi moglo svašta pasti na pamet...!“

VIZITACIJA

Izgledate jako potištено, velečasni - zabrinuto će mladi župljanin svom župniku.

- Kako i ne bih bio - odgovara župnik - kada sutra imam vizitaciju.

* A što je to vizitacija, velečasni? - opet će mladi čovjek.

- Vizitacija znači posjet, ali ne bilo kakav posjet. Kako da Vam objasnim? Posjet Vam je kada Vam punac dođe u kući, a vizitacija je onda kada Vam dođe punica...

MEDIJE NA ISPOVIJED

Na crkvenim vratima redar je zaustavio čovjeka koji je u ruci nosio upaljeni tranzistor. Ne možete s upaljenim radiom u crkvu - jeste li poludjeli?

- Moram što prije do velečasnoga - odgovara gospodin čudnoga izgleda i ponašanja. Ali onda morate ugasiti tranzistor! - odlučno će redar.

- Je, ali on mora odmah na isповijed. I velečasni ga mora čuti. Cijeli dan laže, pa neka se sada lijepo isповjedi...

PUNICA

Tata, kako se zvala Adamova punica?

- Adamova punica? - zburjeno će otac. Pa Adam nije imao punicu. E to je bio raj, sine!

Molitva za humor svetog Thomasa Morea

Daruj mi dobru probavu, Gospodine,
pa i nešto za probavu.

Daruj mi tjelesno zdravlje,
zajedno s potrebnim smisлом da ga što bolje sačuvam.

Daruj mi svetu dušu, Gospodine,
koja u oku zadržava ono što je dobro i čisto,
kako se na pogled grijeha ne bi prestrašila,
nego našla sredstvo da stvari opet sredi.

Daruj mi dušu kojoj je dosada tuđa,
koja ne pozna mrmljanja, ni uzdisanja, ni tužbe,
i ne dopušta da se odviše brinem za ovo nešto
koje se šepuri, a koje se naziva 'Ja'.

Gospodine, daruj mi smisao za humor.

Daj mi milost da razumijem šalu,
kako bih upoznao malo sreće u životu –
i od nje dijelio drugima. Amen.

Poučak dr. Ružice Ćavar: Ljubljeni sam prah i pepeo

PIŠE: fra Antonio Musa

Posljednjega dana mjeseca siječnja, okrijepljena svetim sakramentima, u Mostaru je preminula dr. Ružica Ćavar, liječnica i dugogodišnja anđazirana vjernica laikinja. Rođena je u obitelji Čuvalo u Proboju pored Ljubuškoga, a odrasla je u Petrovaradinu gdje se njezina obitelj odselila kada je Ružica imala samo 6 godina. Od ranih dana svoje mladosti dr. Ćavar bila je aktivna sudionica društvenih i vjerskih zbivanja u okupiranoj domovini. S 28 godina uhvaćena je poradi „neprijateljskih aktivnosti“ i otada je bila pod prisjom zloglasne UDBE. zajedno sa svojim suprugom, odvjetnikom Matom Ćavarom, prolazila je kalvariju jugokomunističke torture na svim mogućim područjima života. Unatoč svemu tome, unatoč i razdvojenosti koja je uslijedila nakon što je njezin muž morao pobjeći iz Jugoslavije poslije sloma Hrvatskog proljeća, dr. Ćavar nije odustala od svojih idea.

Starije ju generacije pamte kao predvodnicu prosvjeda za puštanjem hrvatskih mladića iz JNA. Mlade generacije je pamte kao vjernicu koja je organizirala tolake molitvene i druge skupove podrške našim progonjenim herojima nakon dolaska na vlast anti-hrvatske grupacije Mesić-Račan. Kao predvodnica Hrvatskog pokreta za život i obitelj dr. Ćavar uvijek je bila prisutna u javnom životu u domovini. Branila je jasno, stravstveno i argumentirano katoličke i hrvatske vrijednosti koje i danas često napadaju oni koji su promijenili dlaku, ali čud nisu nikada. Branila

je život, suprotstavlja se pobačaju, svjedočila o pravoj naravi komunističkog režima i raskrinkavala one koji su ga branili, a iznad svega ljubila je Boga, Crkvu, svoju obitelj i svoj narod. U svemu što je govorila, činila i svjedočila dr. Ćavar ostala je duboka vjernica i kao takva postala je još za života heroina i putokaz svim vjernicima laicima kako se može društveno djelovati na slavu Božju i za dobro drugih. Pokopana je na Širokome Brijegu 3. veljače, 2022., ususret godišnjici mučeništva širokobrijeških fratara.

Poznati židovski rabin Bunam iz Pšishe na jednom je mjestu kazao: „Neka svaki čovjek uvijek ima dva džepa. U desnome neka napiše: 'Svijet je stvoren samo iz ljubavi prema meni.' U lijevom pak: 'Prah sam i pepeo.'“ Ovu otajstvenu stvarnost dr. Ćavar je u potpunosti zaživjela. Bila je svjesna da je ljubljeno dijete Božje i da je svako ono začeto dijete za čije se živote borila toliko vrijedno da je cijeli svijet stvoren samo iz ljubavi prema njemu. U isto vrijeme nikada nije iz svoga srca izgubila spoznaju da je samo prah i pepeo. Ponizno je nosila svoj križ i podnosila svako trpljenje u vjeri i ljubavi.

Prije nekoliko godina kada su ljevičarski aktivisti fizički nasrnuli na ovu, tada već staricu, i polomili joj ruku na dva mjesta, izostala je prava reakcija naših vođa, kako društvenih, tako i crkvenih. Siguran sam da im je dr. Ćavar oprostila, ali to ne umanjuje njihovu krivicu i ostaje im to i jednima i drugima kao mrlja na časti i na savjesti. Ipak, ni u tim tre-

Dr. Ružica Ćavar's Example: I Am but Dust and Ashes, Loved by God

The last day of January, strengthened by the Holy Sacraments, Dr. Ružica Ćavar died in Mostar. She was a medical doctor, and a layperson who was deeply engaged in lay Catholic movement for a long time. She was born into the Čuvalo family, in Proboj, near Ljubuški. However, she grew up in Petrovaradin where her family moved when Ružica was only six years old.

From her early years, Dr. Ćavar was an active participant in societal and religious happenings within her Communist-occupied homeland. At the age of twenty-eight, she was arrested because of “unfriendly” activities, and, from that point forward, she was under the surveillance of the notorious secret police, the UDBA. Together with her lawyer-husband, Mate Ćavar, she went through the Calvary put upon her by the Jugo-Communists throughout all phases of her life. Despite all, and despite the separation she had to endure when her husband was forced to flee from Yugoslavia after the collapse of the “Croatian Spring,” Dr. Ćavar did not abandon her ideals.

Older generation remember her as a leader of protests designed to release young men from the Peoples' Army of Yugoslavia—JNA. Younger generations will remember her as a faithful believer who organized so many prayer groups, and other groups meant to serve as support for our persecuted heroes following the coming-into-power of the anti-Croatian coalition of Mesić-Račan. As a leader of the Croatian movement for Life and the Family, Dr. Ćavar was always a presence in the public life of her homeland, Croatia. She

defended Catholic and Croatian values clearly, passionately, and with clear argumentation—values, which, sadly, even today are often under attack by those who changed their fleece, but not their character. She defended Life, opposed abortion, gave witness to the true nature of the Communist Regime, and exposed those who defended that regime.

Above all else, she loved God, the Church, her family, and her People. In all she said, did, or gave witness to, Dr. Ćavar remained a deeply faithful woman of belief, and, as such, she became a beacon during her lifetime, and a heroine showing the way to all the faithful laymen how one can socially engage to the greater honor of God, and for the good of others. Dr. Ćavar was buried in Široki Brijeg, on the 3rd of February 2022, on the eve of the memorial to the martyrdom of the friars from Široki Brijeg.

A well-known Jewish Rabbi, Bunam from Pšisha, said the following: “Let every man have two pockets. In his right pocket, let him write: ‘The world was created out of love for me’. In his left pocket let him write: ‘I am but dust and ashes’”. Dr. Ćavar fully lived the mystery of this reality. She was conscious that she was a loved child of God, and that every child which is conceived, and for whom she fought for so valiantly, is so worthy, that God created the entire universe simply out of Love for that child. At the same time, Dr. Ćavar never lost from her heart the cognition that she is but dust and ashes. She bore her Cross humbly, and endured all her sufferings in Faith, and in Love.

A few years ago, some left-wing activists attacked this already-old woman, Dr. Ćavar, and broke her arm in two places. No reaction to this evil deed was forth-coming from our civil leaders, nor, sadly, from our Church leaders. Nonetheless, I am sure Dr. Ćavar forgave them; however, that does not in any manner lessen the guilt of their silence, and that will remain a mark against their honor, and a burden to their conscience. Despite this, even in that dark moment, Dr. Ćavar never lost faith. She was prepared to stand alone before these paid, rowdy criminals, prepared to defend that which she believed in so firmly. Once again, she demonstrated her love for the Church, and for her people, from whence she sprung.

The ideals and principles of Dr. Ćavar, and so many other silent workers who protect our religious, and social freedoms, are also shared by us Croatian Franciscans. Those same ideals guided our brother Franciscans through the centuries of our presence, our work in the field of religion, in society, in politics, and in every other work we did in North America. In this Lenten time, while we await the glorious Resurrection of our Lord, we remember with love, and prayer, one of the best Croatian heroines, Dr. Ružica Ćavar, who perfectly united the roles of woman, wife, mother, believer, and Croat. May the Croatian earth that covers her be lite, and may she dream the dreams of the just. Meanwhile, we promise that we will continue to guard the flame of her Faith, and her love for God, and the homeland we share.

SRETAN USKRS!

HAPPY EASTER!